

REPUBLIKA SRBIJA
Ministarstvo omladine i sporta

Udruženje sportskih novinara Srbije

Izveštaj istraživanja

MEDIJI SPORT NASILJE

Mart, 2009.

Slajd 1

REPUBLIKA SRBIJA
Ministarstvo omladine i sporta
Udruženje sportskih novinara Srbije

Izveštaj istraživanja

MEDIJI SPORT NASILJE

Mart, 2009.

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 2

Projekat se pokreće i u pilot-studiji realizuje uz podršku i pomoć Ministarstva omladine i sporta Republike Srbije na osnovu Konkursa za finansiranje i sufinansiranje programa usmerenih ka realizaciji ciljeva planiranih Predlogom *Nacionalne strategije razvoja sporta u Republici Srbiji*

Poglavlje konkursa:

2.2.6. Program sprečavanja nasilja u sportu
(planirano 1.960.000,oo dinara, odobreno 636.000,oo dinara)

Beograd, septembar-novembar 2008.

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 3

Istraživački projekat
MEDIJI, SPORT, NASILJE

predstavljen je javnosti na Okruglom stolu:

ULOGA MEDIJA U SPREČAVANJU NASILJA U SPORTU

Ministarstva omladine i sporta Republike Srbije
Ministarstva kulture Republike Srbije
Vaterpolo saveza Srbije
Centra za prave vrednosti i
Udruženja sportskih novinara Srbije

Beograd, 28. marta 2008. godine

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 4

Stručni tim

Snežana PANTOVIĆ-GARČEVIĆ

novinar, nosilac globalnog projekta

Prvoslav S. PLAVŠIĆ

psiholog, autor projekta i teksta analize

Gordana MAVRIĆ

politikolog, koautor instrumenata, vođa realizacije

Branislav MIJATOVIĆ

Informatičar, autor IT projekta

Slobodan IGRUTINOVIĆ

generalni sekretar Udruženja sportskih novinara Srbije

Saradnici

Laura BARNA, Vanja DERIKUČKA, Milica MILIĆ

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 5

1

PROJEKAT

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 6

PROBLEMI

- Postavljen je konceptualni okvir istraživanja odnosa medija, sporta i nasilja
 - Polazi se od značaja sporta u društvu
 - Velika je uloga medija u prevenciji nasilja i njenoj interpretaciji u javnosti
- Saradnja sa Ministarstvom unutrašnjih poslova
 - Klubovi, sportisti, publika i navijači
 - Huligani i njihovi ciljevi
 - Roditelji i mлади
 - Posledice

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 7

PRIMERI I STAVOVI

- Institut za publicistiku "Johanes Gutenberg" u Majncu
 - Nemački mediji na Šampionatu sveta u fudbalu
 - Uprava policije MUP-a Srbije
 - Psiholozi i sociolozi sporta
 - UNS i NUNS
 - Udruženje sportskih novinara Srbije
 - Incidenti ili rat na našim "borilištima"
 - Stav i aktivnost redakcija
 - Novinar u suočenju sa nasiljem u sportu
 - Ugroženost novinara i drugi pritisci

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 8

Na sportske novinare u Srbiji se vrši pritisak

- Da izveštavaju neobjektivno, neistinito, za račun određenog sportskog kluba, Saveza ili pojedinca
- Preti im se tužbama
- Ometaju se u izveštavanju
- Odbija im se pristup informacijama ili mestu događaja
- U ekstremnim situacijama, zbog loših tehničkih uslova rada – život im je ugrožen (prilikom incidenata na sportskim borilištima)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 9

Sportski novinari u Srbiji izloženi su nasilju

1. Unutar svojih rubrika i redakcija

- Ponižavajući profesionalni tretman sportskih rubrika u informativnim redakcijama
- Ponižavajući materijalni status sportskih novinara u odnosu na kolege iz svih ostalih sfera
- Tabloidizacija medija
- Neizvestan položaj novinara koji služi kao instrument, i to isključivo u korist komercijalnog i vlasničkog interesa vlasnika medija, a ne javnog interesa
- Mobing

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 10

2. Od neposrednih aktera u sportu

- Funktionera, trenera, sportista, klubova, PR, saveza, gledalaca
- Loši tehnički uslovi rada na terenu, zbog čega su sportski novinari često izloženi i fizičkom nasilju gledalaca
- Nedovoljno znanje, ponekad i nepostojanje elementarnog znanja aktera u sportu o pravima, obavezama i odgovornostima profesije sportski novinar
- Zatvoreni zvanični izvori informisanja
- Neuvažavanje i nepoznavanje osnovnih potreba elektronskih odnosno pisanih medija

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 11

Nasilje sportskih novinara postoji kada se:

- Nedovoljno kompetentno, zatim neistinito, neblagovremeno, neobjektivno i zlonamerno izveštava o pojавama, događajima i ličnostima
- Kada ponavljanjem neistinitih informacija novinari „ispiraju mozak“ čitaocu, gledaocu ili slušaocu
- Kada se služe tuđim napisanim komentarima usmerenim na uticanje na svest građana i njihovo opredeljenje

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 12

Mediji su u situaciji da šire i da sužavaju dimenzije sportskog uspeha ili neuspeha i da u različitom svetlu portretiraju ponašanje ljubitelja sporta i navijača

- Daju informacije
- Prenose sam tok dogadaja
- Daju komentare sportskog događaja

Sportski novinari su najznačajniji i najuočljiviji posrednici između sporta i društva

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 13

Dominacija sporta
u najvišoj gledanosti televizije

- 2004. godine - finale Olimpijskih igara u Atini – vaterpolo, SCG – Mađarska
- 2005. godine - fudbalska utakmica naše reprezentacije sa Španijom
- 2006. godine - finale EP u vaterpolu Srbija – Mađarska
- 2007. godine - fudbalska utakmica Srbija – Portugal
- 2008. godine - finale teniskog turnira Australija open

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 14

Među 20 najgledanijih emisija na televiziji sportskih je bilo:

- 2005. godine – 6
- 2006. godine – 13!
- 2007. godine – 2
- 2008. godine – 3

Najveću pažnju gledališta privlačili su:

- Fudbal
- Tenis
- Vaterpolo

Ukupan auditorijum od 3.044.000 ljudi
i najveću prosečnu gledanost po minuti od 1.994.000
imao je prenos kvalifikacija za SP SCG-BIH

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 15

Po prof. Đuri Šušnjiću, manipulacija se definiše kao:
*smišljen, sistematski i kontrolisan postupak ili skup
postupaka pomoću kojih manipulator,
koristeći simbolička sredstva,
u za njega pogodnim psiho-socijalnim uslovima
odašilje u masu, preko sredstava komunikacije,
određene poruke, sa namjerom da utiče na uverenja,
stavove i ponašanje velikog broja ljudi,
tako da bi se oni u stvarima o kojima ne postoji
opšta saglasnost, a za koje su životno zainteresovani,
usmerili prema ubeđenju, stavovima i vrednostima
manipulatora, a da toga nisu svesni.*

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 16

Akcioni plan i program projekta „Mediji, sport, nasilje“

1. Etički kodeksi sportskih novinara Srbije
2. Edukativni seminari za sportske novinare

Teme – novinarski seminari:

- Seminar za mlađe sportske novinare
- „Mediji i njihov uticaj u sprečavanju nasilja u sportu“,
- „Novinarstvo ili PR: portparoli, korupcija, menadžeri“
- „Asertivno ponašanje, mobing, stres i alkoholizam“
 - Sportski novinari unutar redakcija
 - Seminar za žene sportske novinare

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 17

3. Seminari za trenere, PR, sportske funkcionere

- Šta akteri u sportu treba da znaju o pravima, obavezama i odgovornostima sportskih novinara; nefrustrirajuća komunikacija: mediji – sport
- Šta javnost ima pravo da zna iz delokruga rada sportskih organizacija, OKS, saveza, klubova, funkcionera, trenera, selektora, sportista

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 18

CILJ PROJEKTA

- Izvesti istraživanje, shodno Konkursu Ministarstva omladine i sporta, da bi se kasnije preduzele druge planirane aktivnosti
 - Utvrđiti činjenice kroz stručnu analizu medija
 - Obezbediti argumente za raspravu na okruglim stolovima, tribinama i na edukativnim seminarima o odnosima medija, sporta i nasilja
- Nastaviti saradnju sa Ministarstvom omladine i sporta Srbije, Sektorom za medije Ministarstva kulture Srbije, Britanskim savetom (*British Council*), OEBS-om i drugima preko Udruženja sportskih novinara Srbije

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 19

OPERACIONALIZACIJA

- Pored brojnih teorijskih određenja agresije, odnosno nasilja, koje projekat uvažava, usvaja se i operacionalna definicija za naše potrebe:
- “Pod nasiljem će se u projektu podrazumevati svaka primena nedopustivih ili nedoličnih sredstava sile (verbalne, fizičke i virtuelne – moguće) u odnosima bilo kojih aktera obuhvaćenih sportom (od priprema, takmičenja, arbitraže i rekonstrukcija do njihove medijske obrade i socio-psiholoških posledica)”
- Projekat se bavi nasiljem u našem sportu i njegovim medijskim tretmanom, sa ciljem da se ono smanji i predupredi a posledice izbegnu ili otklone...

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 20

PRETPOSTAVKE

Situacija u našem društvu
 sa stanovišta pojave nasilja u sportu
 i njihove obrade kroz medije je nepovoljna,
 ali se analitički mogu dobro locirati problemi,
 situacije, akteri u i oko sporta i medijski poslenici
 koji u svojim prilozima stavom, načinom obrade
 i neprofesionalnošću ne doprinose borbi protiv nasilja,
 kao što se mogu naći i primeri korektnosti,
 objektivnosti i znalačkog tretmana
 pojava koje su predmet analize – kao pouke drugima

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 21

TIP PROJEKTA

- Reč je o razvijenoj analizi sadržaja medija
- Konceptualno i metodološki ne raspolažemo
primerima sličnih projekata
- Analiza sadržaja je tehnika kvantifikacije izabranih
kategorija tzv. *manifestnog sadržaja*
 - To znači analizu onoga što se vidi ili čuje,
u štampanim i elektronskim medijima
- Određuju se jedinice analize (od leksičkog i sintaksičkog
nivoa, do priloga kao celine)
 - Razvijaju se kategorije analize
s obzirom na nekoliko standardizovanih kriterijuma

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 22

KATEGORIJE ANALIZE

- Projekat se priprema za realizaciju s obzirom na dva tipa **kategorija analize**:
 1. Kategorije sadržaja (o čemu je reč), i
 2. Forme sadržaja (oblik, žanr)
- **Jedinice kvantifikacije** su, takođe, dvojake:
 1. Broj pojavljivanja, i
 2. Obim pojavljivanja
(iskazan vremenskim ili prostornim jedinicama)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 23

UZORAK ANALIZE

- U ovoj fazi rada, na osnovu Konkursa Ministarstva, od tri klasična medija (štampa, radio i televizija) **bilo je moguće uključiti samo štampu zbog raspoloživosti građe**
 - **Izdvajaju se samo sportske rubrike**
- Uzorkuju prilozi koji se bave nasiljem u sportu, odnosno prilozi o “događajima visokog rizika” i utakmica sa pojavama nasilja
 - Vremenski uzorak određuju pomenuti sportski (i nesportski) **događaji u celoj protekloj 2008. godini**
- Primenjuje se dijahroni pogled na pojave nasilja u sportu (tekući i raniji događaji)
 - Analizom se obuhvata više stotina dostupnih priloga – shodno podacima iz jedine dostupne elektronske baze podataka EBART MEDIJSKA DOKUMENTACIJA

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 24

KONTEKST ANALIZE

Želja - čestitka

Osamnaestog decembra u Aktuelnoj novinskoj arhivi imali smo tačno 265515 novinskih članaka iz ove godine.

Uočili smo da je pojam **неспећа** odštampan 10.332, **катастрофа** 2.607, **Лопов** 1.699, a **превара** 2.994 puta. **Лаж** je bila veoma popularna - u raznim oblicima pojavila se ukupno 5.275 puta.

Od geografskih pojmoveva **Србија** je, naravno, na prvom mestu - pomenuta je 90.928 puta, **Европа** je na drugom mestu sa 50.171 dok je **Косово** pomenuto 24.477 puta.

срећа je uspeala da se probije u srpsku štampu ukupno 2.935 puta.

Izraz **добр Човек** predstavlja pravu retkost - pojavio se u novinama svega 150 puta.

У 2009. години, свим пријатељима, клијентима и сарадницима је желимо да **СРЕЋА** и **неспећа** замене места, а да **добр Човек** буде присутан бар колико и **ЛПОВ**.

MEDIJSKA ebart consulting DOKUMENTACIJA

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 25

SADRŽAJ ANALIZE

1. Oblici nasilja	6. Odnos prema nasilju
2. Usmerenje nasilja	7. Uključenje druge strane
3. Uzroci nasilja	8. Sagledavanje
4. Akteri nasilja	9. Opis nasilja
5. Žrtve nasilja	10. Provera činjenica

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 26

INSTRUMENTI

- Razvijeni zahvaljujući Konkursu Ministarstva omladine i sporta, jer za ovakve analize nema gotovog instrumentarijuma
- Svaka jedinica analize, odnosno medijski prilog obrađuje se:
 1. U tzv. **Kartonu priloga** (elektronski obrazac sa svim elementima)
 2. Na osnovu **Uputstva sa opisom kategorija**
- Za postavljanje i proveru modela analize bila je neophodna **probna analiza** na uzorku od nekoliko stotina priloga, koja ima i smisao *pilot-studije*

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 27

JEDAN OBRAĐENI PRILOG

<input style="width: 100%; height: 20px;" type="button" value="sport"/>	<input style="width: 20px; height: 20px;" type="button" value="Redni broj"/> <input style="width: 20px; height: 20px;" type="button" value="7"/> <input style="width: 20px; height: 20px;" type="button" value="List"/> <input style="width: 20px; height: 20px;" type="button" value="Blica"/>
Datum: 01.10.2008 Autor: SRDAN RADULOVIC Str: 2 / 1218 Sport: 4	
<p>AUTOGOL</p> <p>Zajednica superligeša izrekla je kazne akterima incidenta na „Marakani“ poznatom kao „slučaj majice“. Klub je kažnjen sa 600 000, a 11 igrača sa po 120 000 dinara. Da li je kazna preblaga? Sagovornici „Blica“ Boro Banjac i Dobrojče Radovanović, ljudi kojima je strukt organizovan kriminal, tvrde da glavni krivci nisu kažnjeni. Možemo da se složimo, ali samo ako o ovaj kazni i odnosu prema problemu koji razjeda srpski fudbal ne razmisljamo kao navijači. Jedino na taj način će svi kojima je stalo do srpskog fudbala da vide gde je kљuc problema. Svi beže od odgovornosti, klubovi se ponašaju kao tacoci navijača, a navijači očekuju zaštitu koju su godinama imali. Da nije ovog začaranog kruga ne bismo imali ni linči čiji su akteri sivo-vremeno bili navijači Rada, ni rasističke ispadne u Čačku, ni „slučaj majice“. I uvek su se uprave klubova ogredjivale od ispada navijača, a lavina problema se samo uvećavala. Negde mora da se stavi tačka i neko mora da odgovara. U suprotnom, nećemo imati ni jaku fudbalsku ligu, ni gledaće na stadionima, ni timove u Ligi šampiona. Hulgani su, zbog svega ovoga, samo posledica, a uzrok problema je u upravama klubova i u vruć Fudbalskog saveza Srbije.</p> <p>0. STATUS PRILOGA ☐ 1</p> <p>1. OBLICI Nasilja ☐ 3 ☐ 0 ☐ 0</p> <p>2. USMERENJE Nasilja ☐ 9 ☐ 0 ☐ 0 ☐ 0 ☐ 0</p> <p>3. UZROCI Nasilja ☐ 2 ☐ 0 ☐ 0</p> <p>4. AKTERI Nasilja ☐ 1 ☐ 2 ☐ 0 ☐ 0 ☐ 0 ☐ 0</p> <p>5. ŽRTVE Nasilja ☐ 08 ☐ 00 ☐ 00 ☐ 00</p> <p>6. ODNOS MEDIJA PREMA Nasilju ☐ 1 ☐ 0</p> <p>7. UKLJUČENJE "DRUGE STRANE" ☐ 4</p> <p>8. DESKRIPTIJA ☐ 2 ☐ 0 ☐ 0</p> <p>9. OPIS Nasilja ☐ 3</p> <p>10. PROVERA ČINJENICA ☐ 1</p> <p>Zajednica superligeša izrekla je kazne akterima incidenta na „Marakani“ poznatom kao „slučaj majice“. Klub je kažnjen sa 600 000, a 11 igrača sa po 120 000 dinara.</p>	
Records: <input style="width: 20px; height: 20px;" type="button" value="1"/> <input style="width: 20px; height: 20px;" type="button" value="4"/> <input style="width: 20px; height: 20px;" type="button" value="7"/> <input style="width: 20px; height: 20px;" type="button" value="11"/> <input style="width: 20px; height: 20px;" type="button" value="1218"/> of 500	

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 28

NASILJE U SPORTU		2009.																																										
ZASTUPLJENOST PRILOGA PO MESECIMA																																												
<table border="1"> <thead> <tr> <th>mesec</th><th>CountOfm</th><th></th></tr> </thead> <tbody> <tr><td>01.</td><td>12</td><td></td></tr> <tr><td>02.</td><td>14</td><td></td></tr> <tr><td>03.</td><td>42</td><td></td></tr> <tr><td>04.</td><td>110</td><td></td></tr> <tr><td>05.</td><td>30</td><td></td></tr> <tr><td>06.</td><td>18</td><td></td></tr> <tr><td>07.</td><td>5</td><td></td></tr> <tr><td>08.</td><td>23</td><td></td></tr> <tr><td>09.</td><td>165</td><td></td></tr> <tr><td>10.</td><td>39</td><td></td></tr> <tr><td>11.</td><td>18</td><td></td></tr> <tr><td>12.</td><td>24</td><td></td></tr> <tr><td></td><td>500</td><td></td></tr> </tbody> </table>			mesec	CountOfm		01.	12		02.	14		03.	42		04.	110		05.	30		06.	18		07.	5		08.	23		09.	165		10.	39		11.	18		12.	24			500	
mesec	CountOfm																																											
01.	12																																											
02.	14																																											
03.	42																																											
04.	110																																											
05.	30																																											
06.	18																																											
07.	5																																											
08.	23																																											
09.	165																																											
10.	39																																											
11.	18																																											
12.	24																																											
	500																																											
MEDIJI, SPORT, NASILJE																																												

Slajd 29

REALIZACIJA	
Tok projekta	Vremenski okvir
1. Ministarstvo raspisuje konkurs	Septembar 2008.
2. Objavljeni rezultati konkursa	Novembar 2008.
3. Odobrena sredstva za rad na projektu (636.000,00 dinara)	Decembar 2008.
4. Rad na instrumentima istraživanja i konstituisanje elektronske baze podataka	Januar 2009.
5. Analiza sadržaja 14 listova u delu koji se odnose na sport i nasilje	Februar 2009.
6. Priprema izveštaja o nalazima istraživanja	Mart 2009.
7. Predstavljanje projekta i izveštaja u javnosti	April-maj, 2009.

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 30

2
REZULTATI

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 31

A.

KVANTITATIVNA ANALIZA

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 32

NAČIN ISKAZIVANJA

- Metod analize sadržaja podrazumeva kvantifikaciju i ona je ključni oslonac ovog izveštaja
- Podaci se iskazuju u tabelicama i na grafičkim prikazima (histogramima), dok su u prilogu studije tzv. tabele kontingencije, gde su ukršteni podaci za po dve dimenzije – npr. oblici nasilja i obim priloga
- Svi podaci se globalno odnose na 500 štampanih priloga a mogu se očitavati u apsolutnim (popis, census) i relativnim brojevima (%)
- Komentari su najčešće usmereni na procentualnu zastupljenost određene pojave u tekstovima
- Od statističkih mera primenjeni su *Hi-kvadrat test* i *koeficijent kontingencije* (C)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 33

STATUS PRILOGA

- U prvom "prolazu" kroz raspoložive podatke za 2008. godinu u EBERT MEDIJSKOJ DOKUMENTACIJI nađeno je oko 1.500 priloga po osnovu dva naloga: 1. Sport i 2. Nasilje
- Međutim, mnogi od njih nisu se, iz različitih razloga, odnosili na pojavu koja je bila predmet analize
- Sužavanje je moralo da usledi bar iz dva razloga:
1. Traženi su samo prilozi koji su se odnosili na Srbiju ili njene sportiste, 2. Prilozi su morali da zahvataju bilo koji događaj koji je moguće identifikovati (npr. po mestu, vremenu, sportu, učesnicima, itd.)
- Analitički tekstovi o globalnom problemu sociološkog, pravnog, medijskog i drugog usmerenja ostavljeni su za neku drugu, kasniju analizu ili pripremu seminara

MEDIJI, SPORT, NASILJE

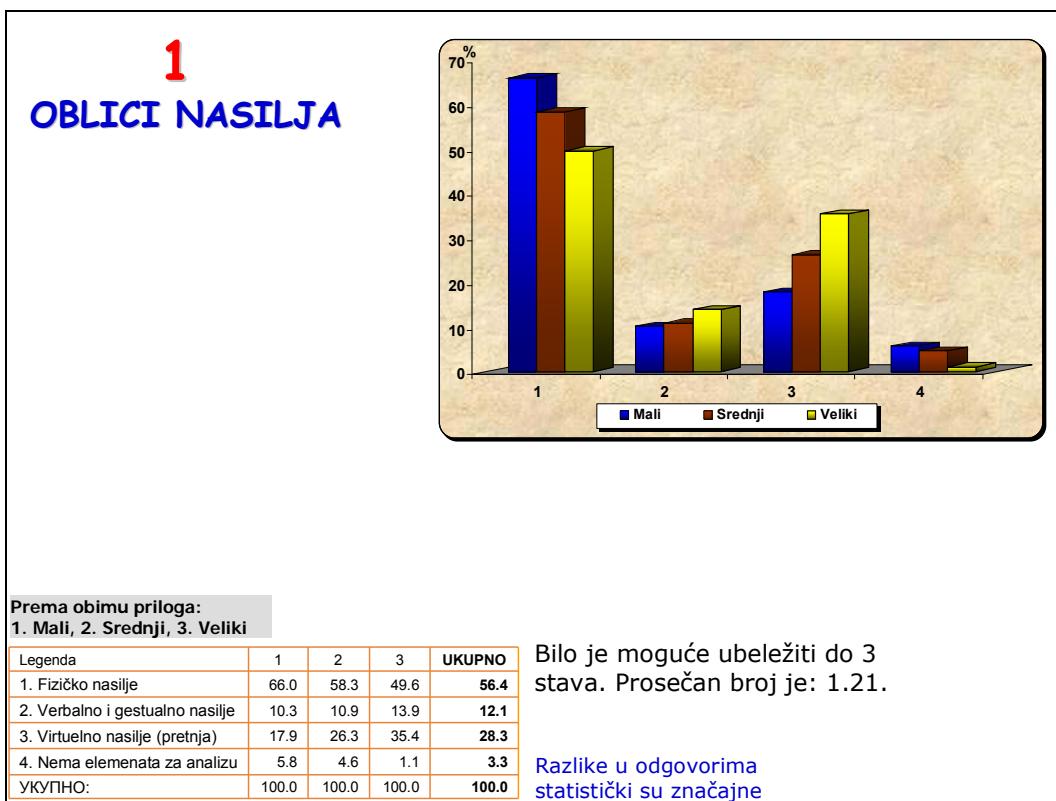
Slajd 34

SUŠTINA NAŠEG PRISTUPA

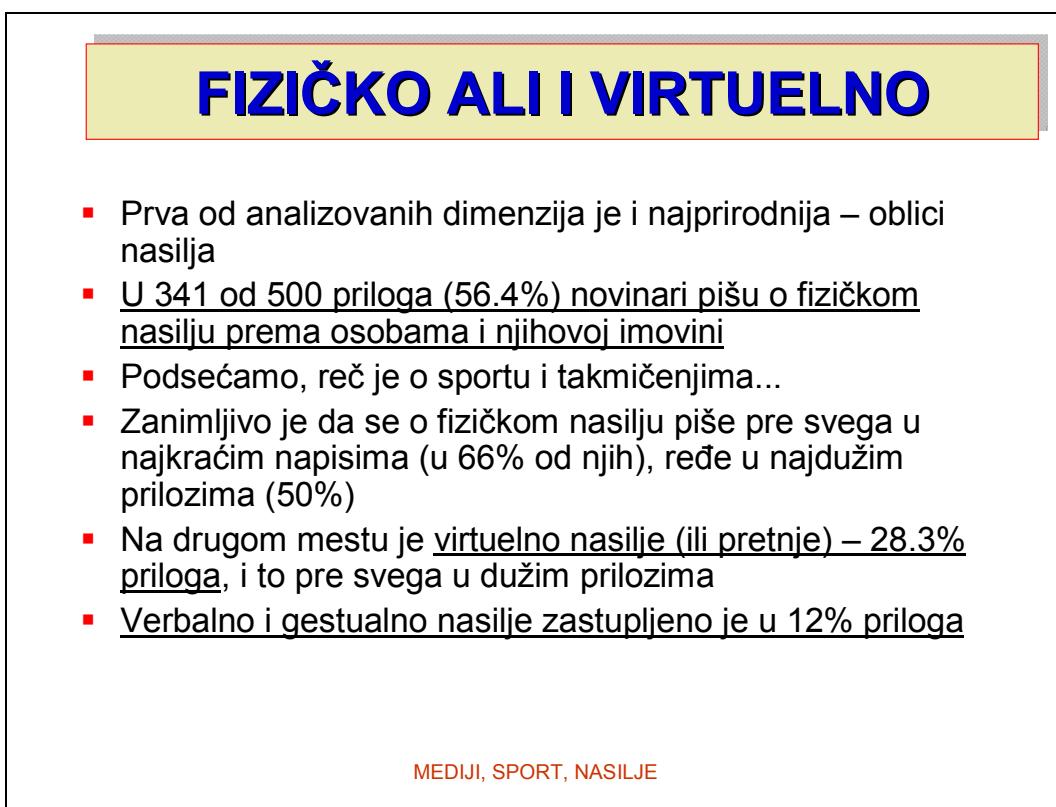
- Da bi analiza mogla korektno stručno i metodološki da se izvede stalno je ponavljano njen ključno usmerenje:
- **Analitičar se ne bavi samim događajem nego njegovim tretmanom u medijskom prilogu**
- Nije zadatak analitičara da kaže: "Tako je bilo", nego: "Tako je napisano"
- On nema zadatak da pronikne u sve što je bio povod za prilog, nego se zadržava na tome kako je medij, kako je (sportski) novinar tretirao pojavu, šta je o njoj rekao, napisao, prikazao, šta je zaključio i poručio
- Uostalom, analiza se izvodi *post faktum* (a možda i *post festum*) i bavi se medijem, što je različito od aktuelne potrebe i ponašanja čitaoca, slušaoca, gledaoca...

MEDIJI, SPORT, NASILJE

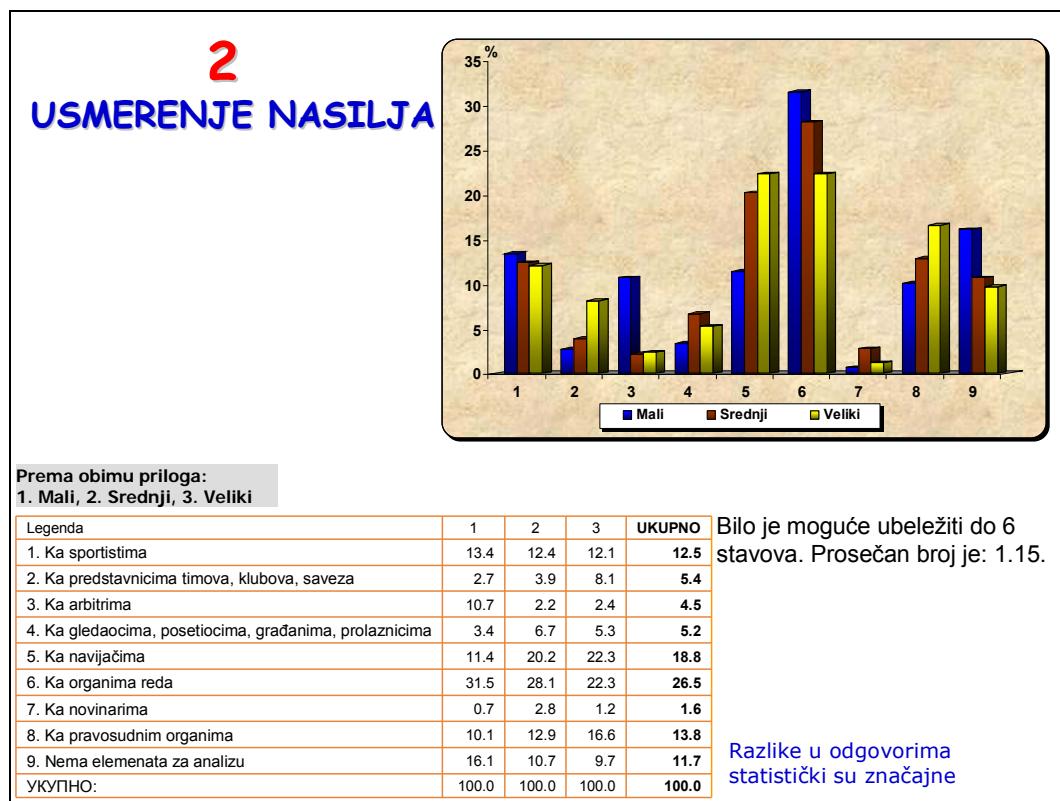
Slajd 35

Slajd 36

Slajd 37

Slajd 38

SREDSTVIMA VAN PRAVILA

- U projektu o ovoj dimenziji analize je rečeno sledeće:
- Za razliku od sportske borbe i nadmetanja sportista, gde obe strane prema pravilima imaju iste šanse, i obe strane su aktivne, kod nasilja neka strana preuzima inicijativu sa željom da naudi drugoj strani, sredstvima koja su van pravila igre
- Uslovno rečeno, nasilje je usmereno na nekoga, čak i u slučaju kada napadnuti odgovara manjom, većom ili istom merom
- Kategorije analize primenjuju se, prirodno, po okončanju događaja i stoga uzimaju u obzir celovitost situacije, a ne samo početak, tok ili kraj

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 39

KA ORGANIMA REDA

- Možda nije očekivano, ali srećom na sportiste je usmereno oko 13% nasilja, prema pisanju novina
- Nasilje se usmerava najviše na organe reda – 26.5%, što se zapaža pre svega u kratkim prilozima (oko 32%)
- Ka navijačima je usmereno 18.8% nasilja, ali to se ređe beleži u kratkim (11%) nego u nešto dužim prilozima (20% i 22%)
- Ovome treba dodati i nasilje prema gledaocima, posetiocima, građanima, prolaznicima (5.2%), koje ne možemo ubrajati u "prave" navijače
- Sledi nasilje usmereno ka pravosudnim organima – 13.8%, pa ono ka predstavnicima timova, klubova ili sportskih saveza (5.4%)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

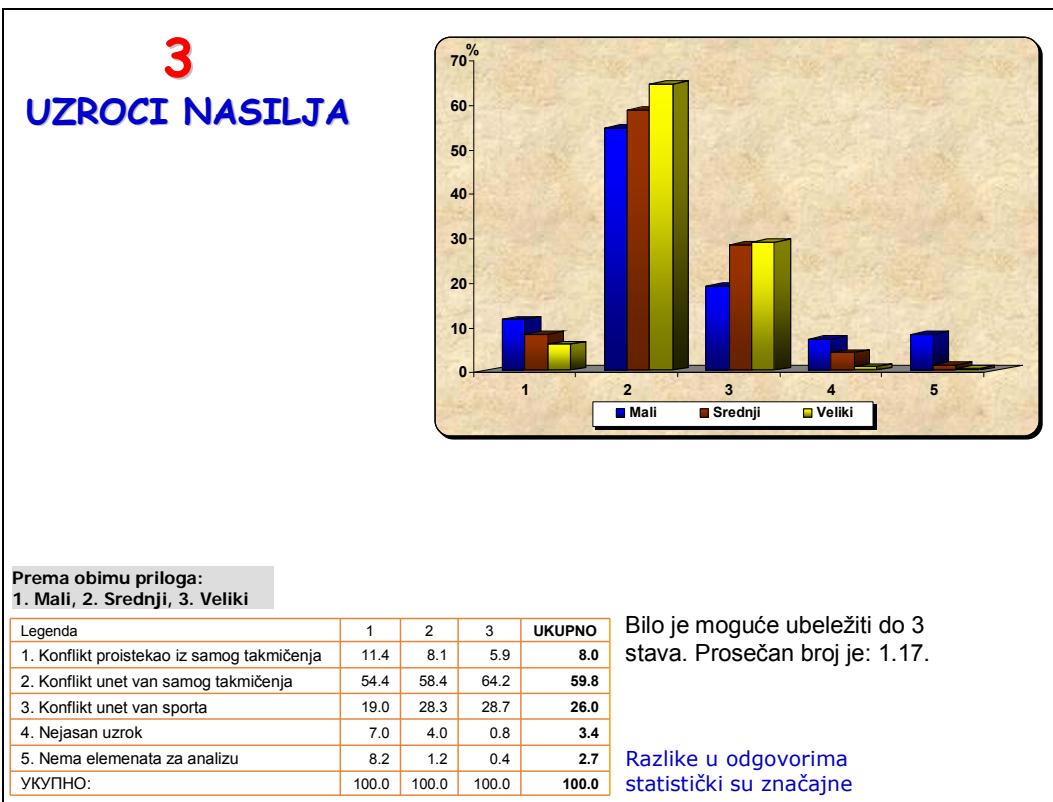
Slajd 40

NIJE SVE JASNO

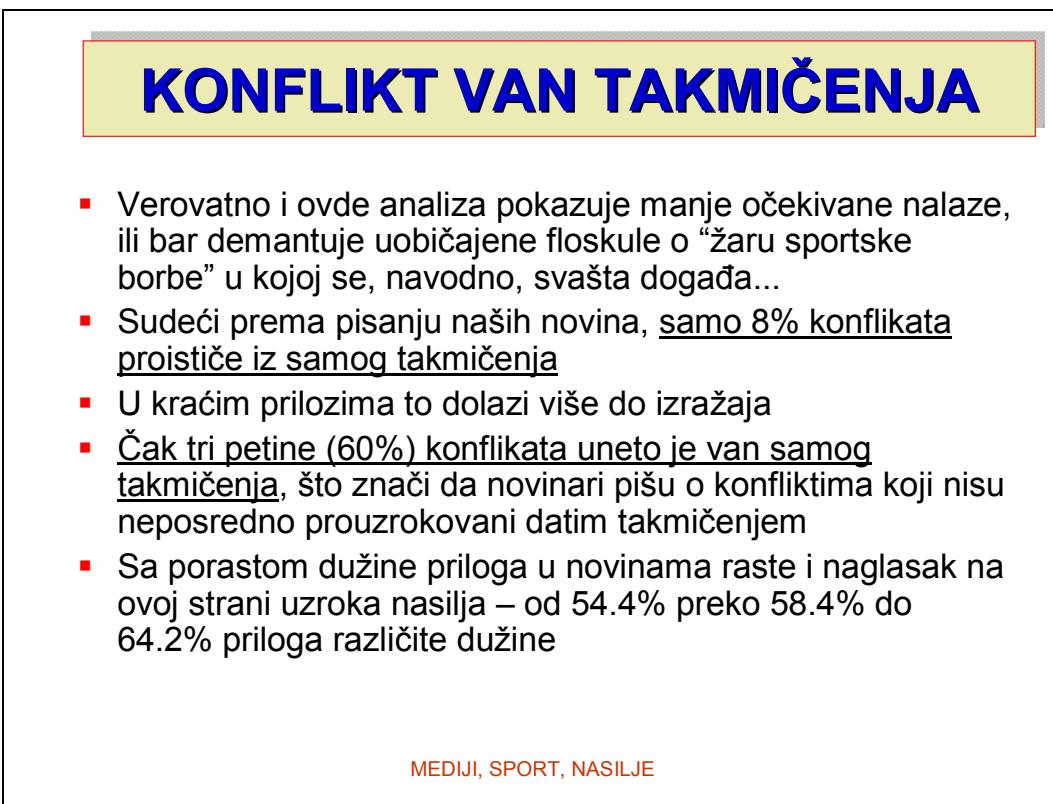
- Nasilje ka arbitrima javlja se u napisima u 4.5% slučajeva, i to više u kratkim tekstovima (11%)
- Značajan je nalaz da se o nasilju ka novinarima piše "samo" u 9 priloga ili 1.6%
- Navodnice su potrebne da bi se ukazalo na neobičnost same pojave, jer novinari nisu učesnici u opisanim događajima nego su njihovi profesionalni pratioci, a ipak su izloženi "sportskom" nasilju
- Najzad, o situaciji u medijima i rubrikama koje se bave sportom dosta govori i podatak da u oko 12% priloga nema elemenata za analizu
- U najmanju ruku reč je o neizdiferenciranom odnosu prema pojavi koja je u središtu analize

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 41

Slajd 42

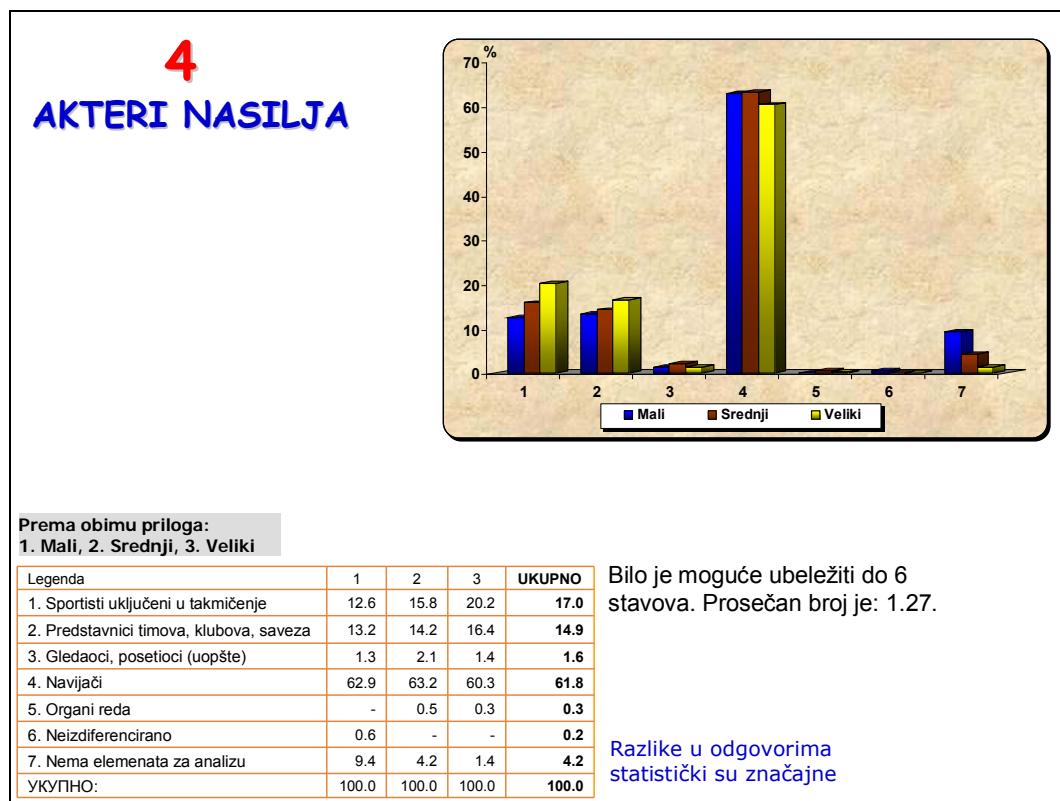
Slajd 43

KONFLIKT VAN SPORTA

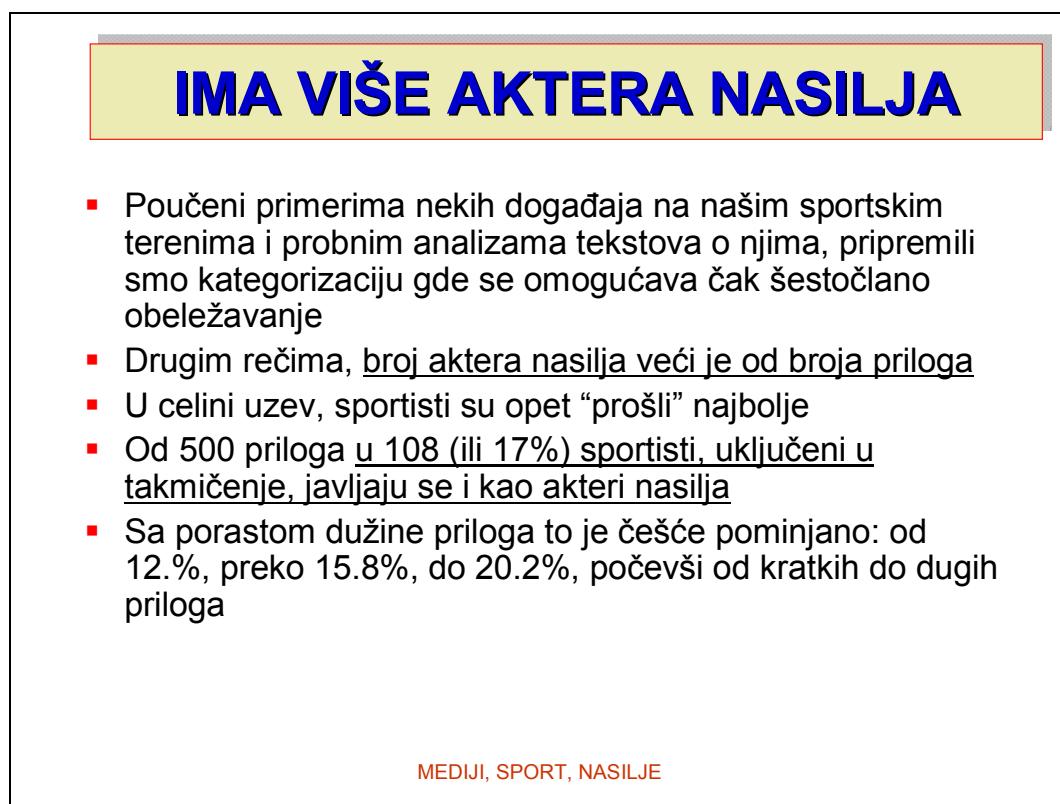
- U analitičkom modelu razlikovali smo, pokazalo se s razlogom, određeno takmičenje i sport uopšte
- Čak više od četvrtine (26%) konflikata uneto je van sporta, kako utvrđuju novinari koji su napisali 500 analiziranih priloga
- Taj broj raste sa povećavanjem obima priloga, verovatno u potrazi za mogućim objašnjenjima
- Nejasan uzrok nasilja beležimo u 3.4% priloga, i mada to nije velik broj, neobično je da se on pojavljuje
- U manje od 3% slučajeva u napisu nije bilo elemenata za analizu shodno projektu

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 44

Slajd 45

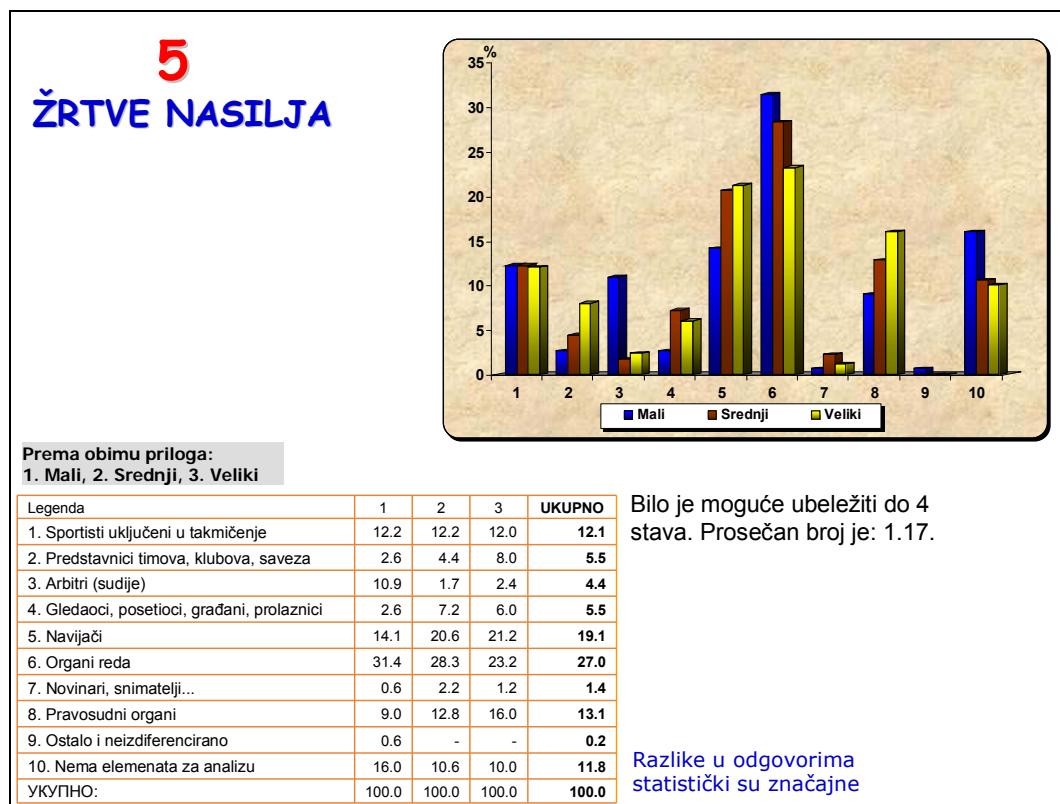
Slajd 46

NAVIJAČI AKTERI NASILJA

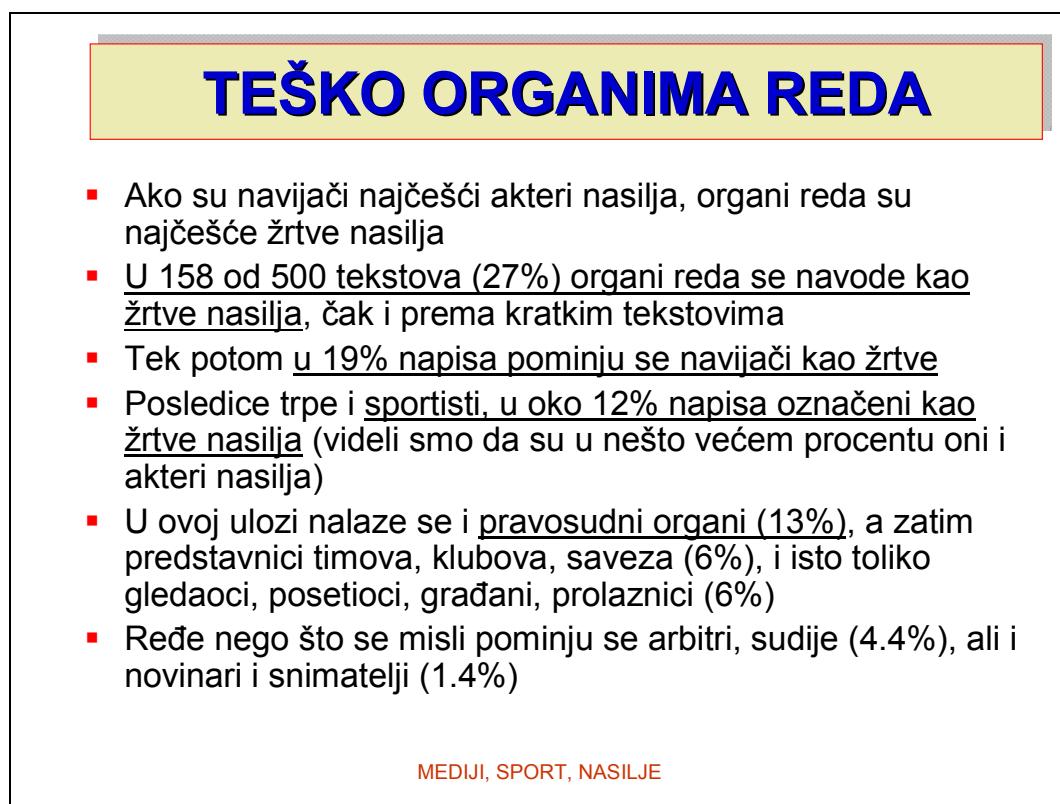
- Najčešći akteri nasilja su navijači, sudeći prema tekstu u svih 393 od 500 napisa (61.8%)
- Može se reći da je to jedan od najmarkantnijih nalaza ove analize, koji upućuje na dalje aktivnosti koje su već opisane u uvodu projekta, sa osnovnim ciljem da se preduprede pojave nasilja u našem sportu
- Sam pojam navijača, očigledno, dobija nove konotacije...
- Novinari u oko 15% slučajeva kao aktere nasilja pominju predstavnike timova, klubova, saveza
- Gledaoci i posetnici sportskih priredbi retko se pominju u toj ulozi (1.6%), a to važi i za organe reda (0.3%)
- U 4.2% priloga nema elemenata za ovakvu analizu

MEDIJI, SPORT, NASILJE

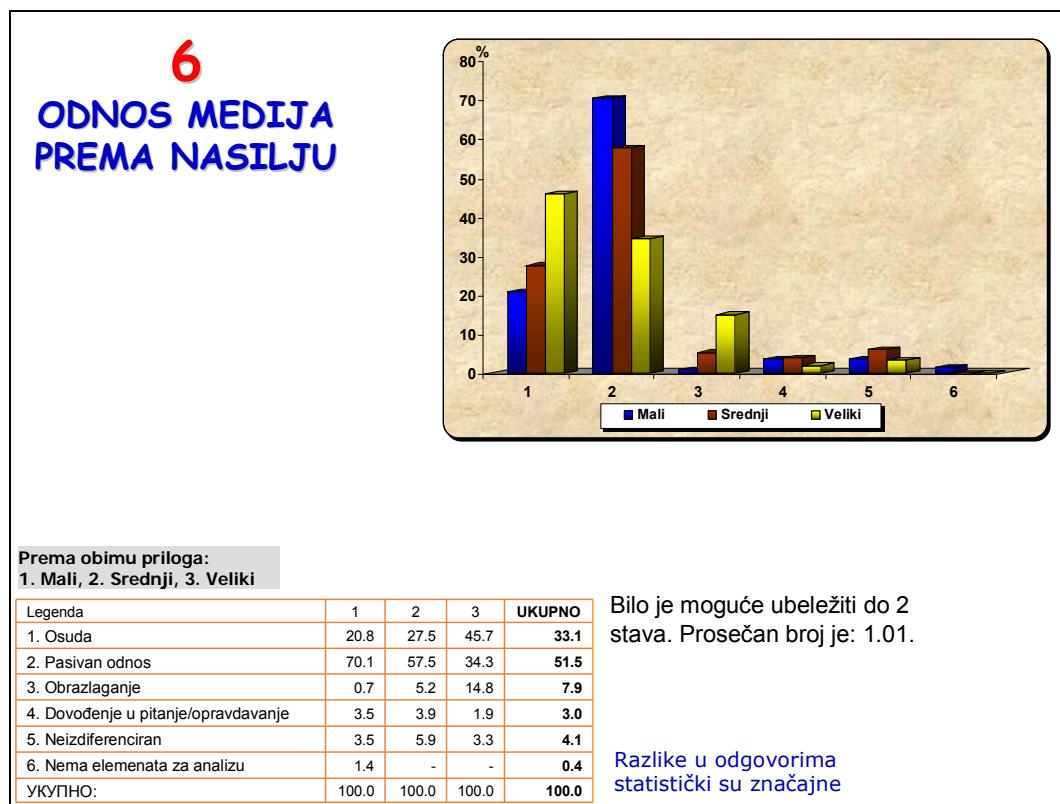
Slajd 47

Slajd 48

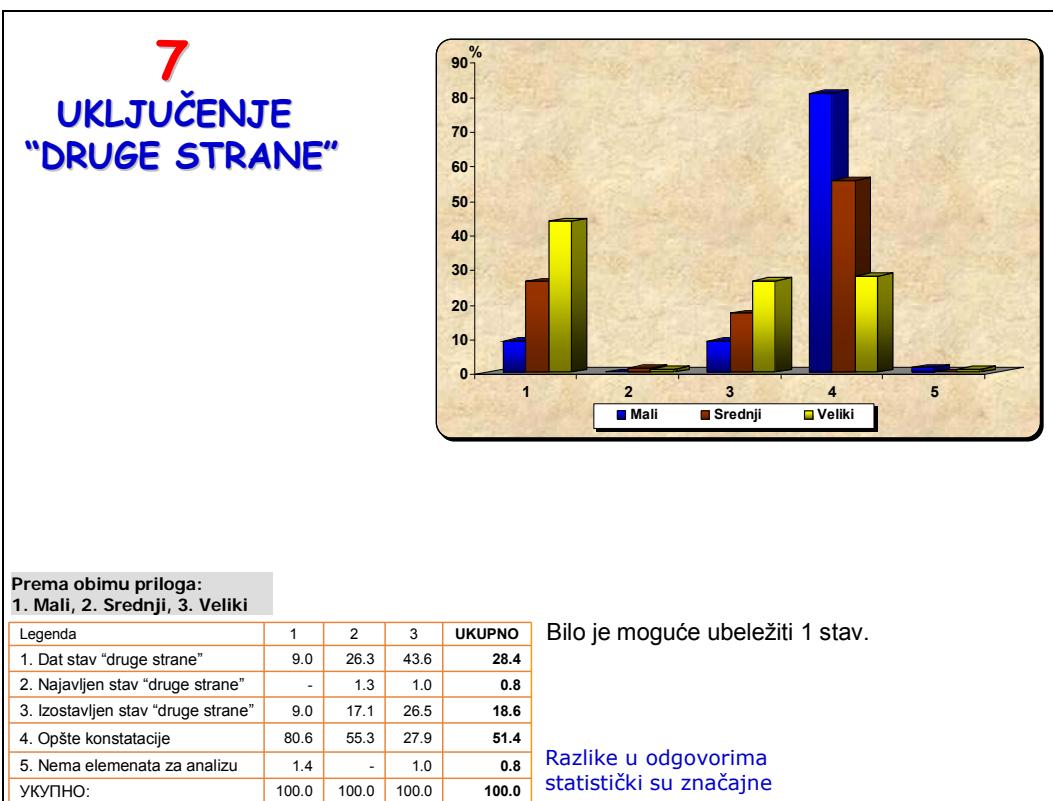
Slajd 49

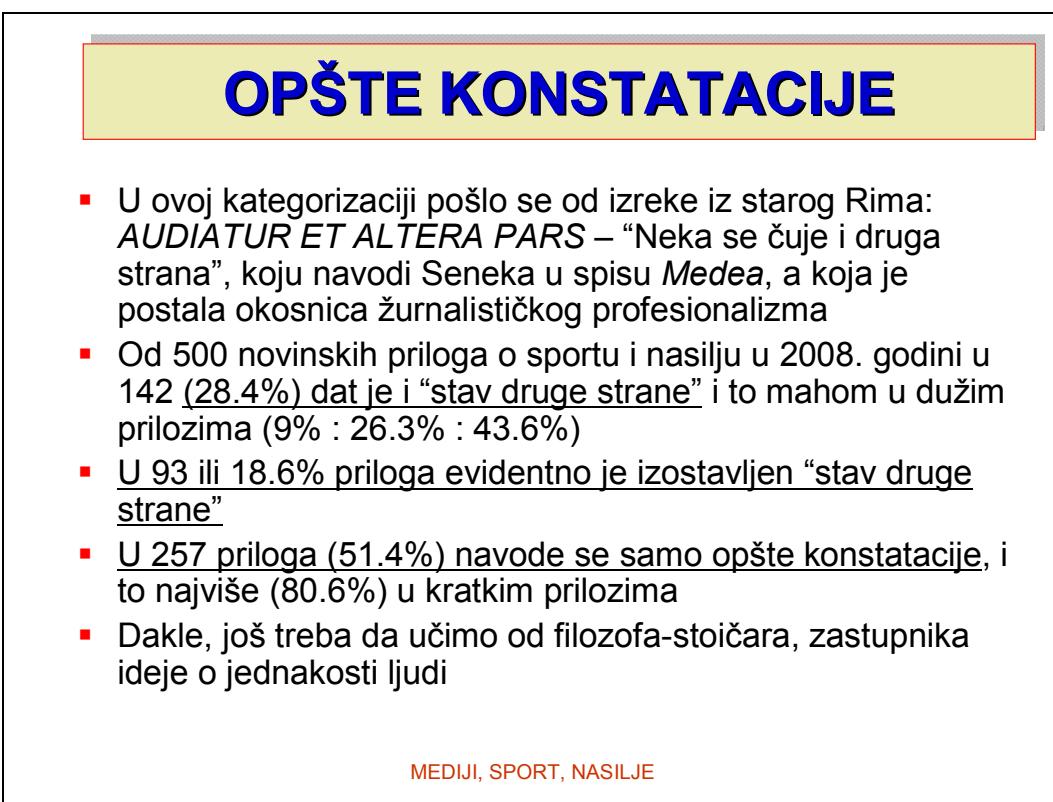
Slajd 50

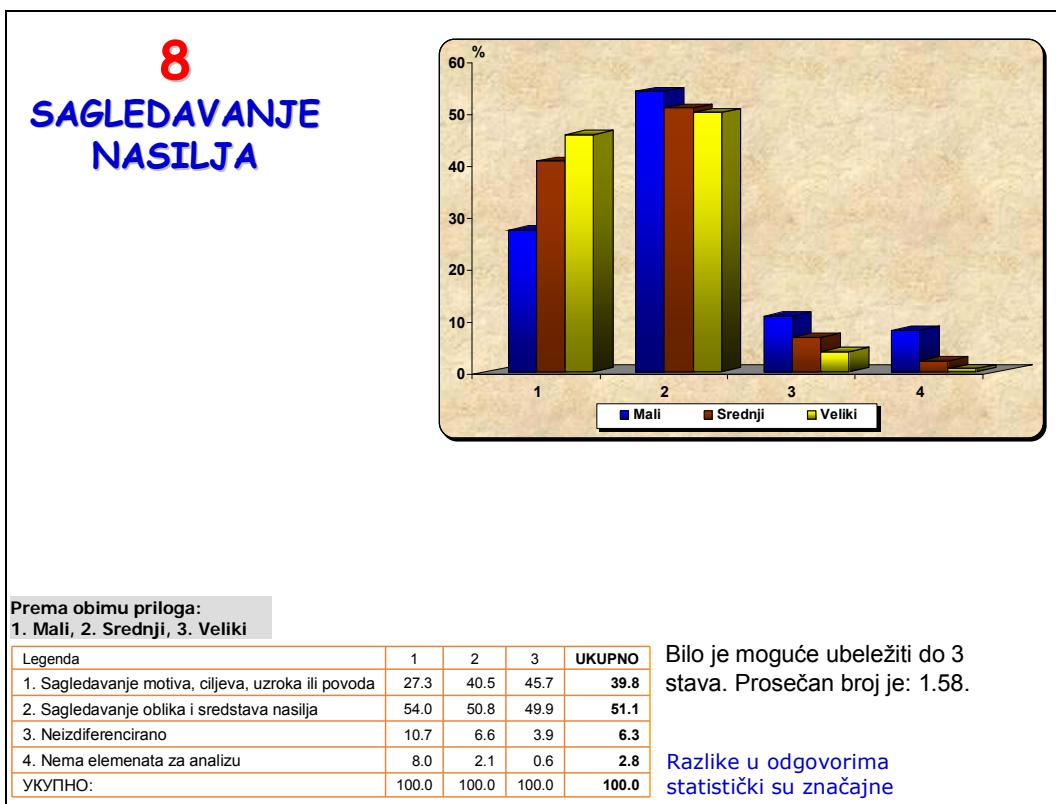
Slajd 51

Slajd 52

Slajd 53

Slajd 54

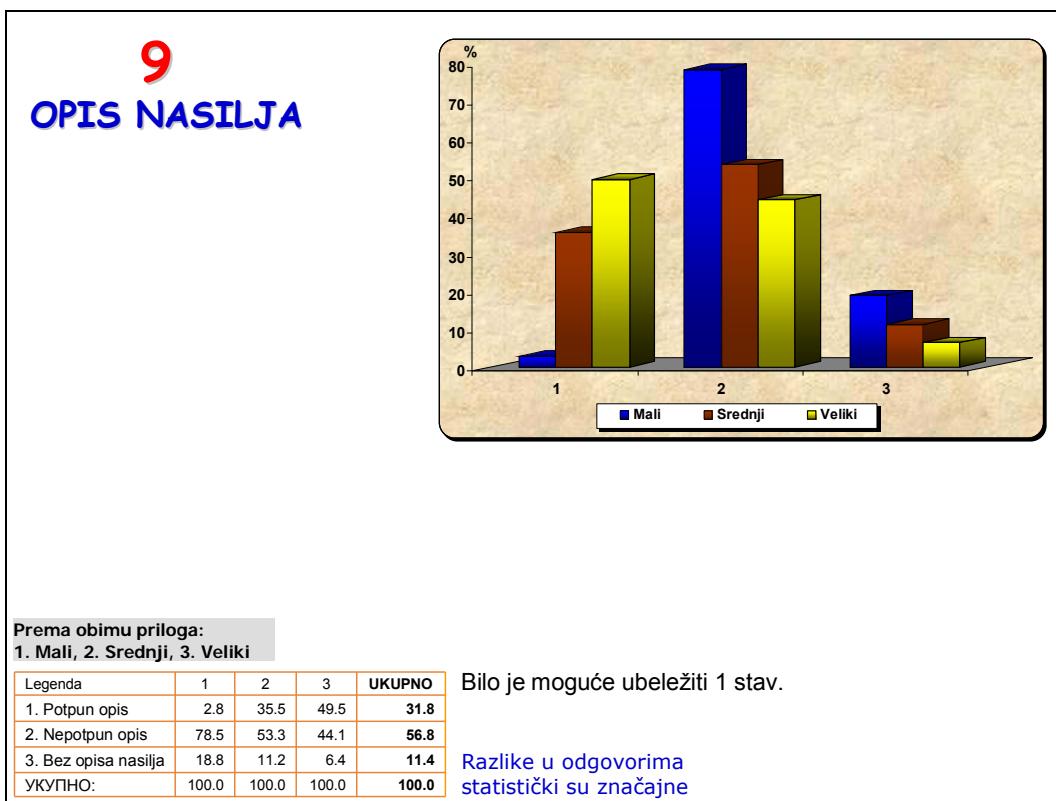
Slajd 55

OBЛИCI ČEŠĆE OD MOTIVA

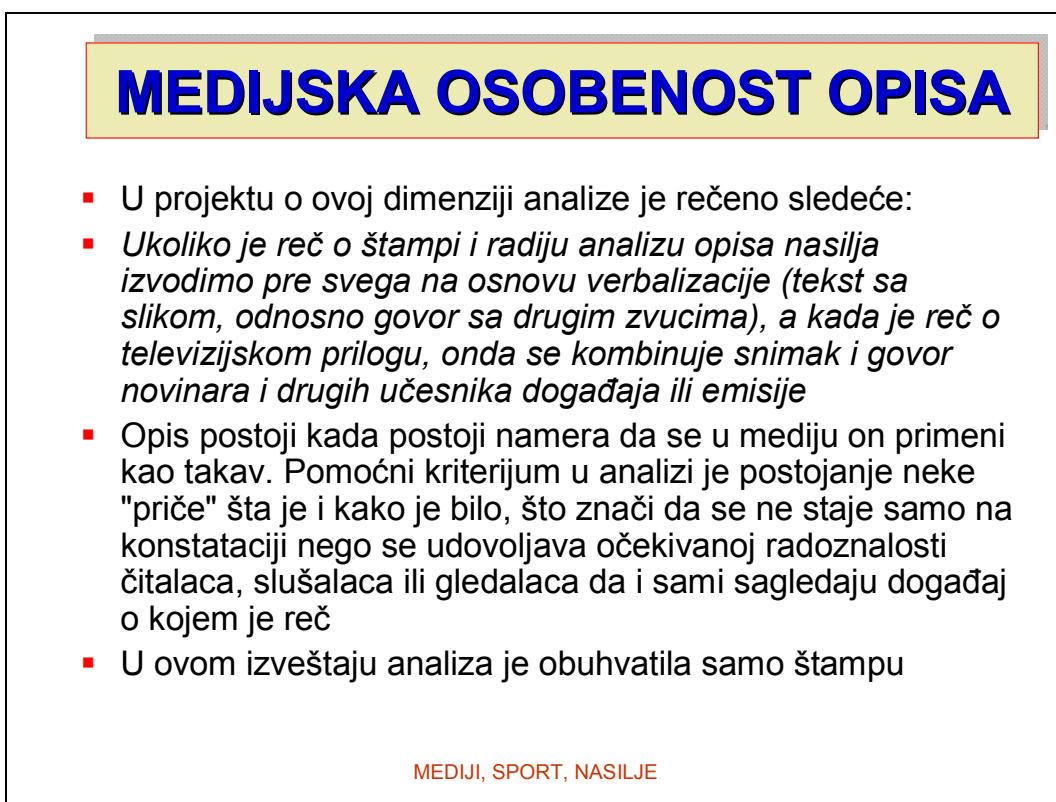
- Prirodno je da sam sportski događaj o kojem se izveštava pojavno ne sadrži sve komponente koji ga mogu dobro objasniti i stoga novinar u datom trenutku obično ostaje na onom što čuje i vidi
- Ipak, u oko 40% priloga (315 od 500) sagledavaju se motiv, ili cilj, ili povod nasilja u događaju – svakako u dužim prilozima to je primetnije
- U više od polovine slučajeva (51.1%) medij se bavi samo oblikom i sredstvima nasilja
- Ima i preko 6% neizdiferenciranih priloga u tom pogledu, kao i oko 3% onih gde nema elemenata za ovu vrstu analize

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 56

Slajd 57

Slajd 58

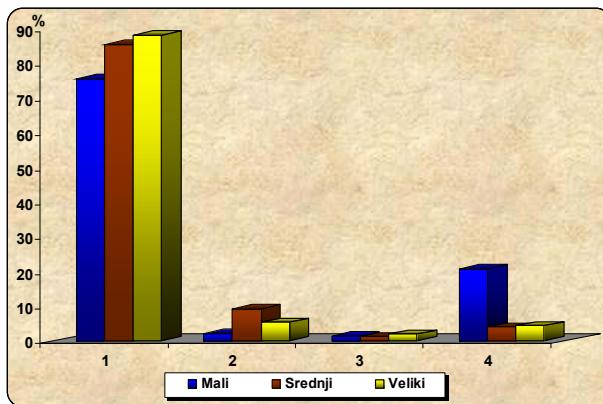
NEPOTPUNI OPISI

- Ne može se reći da je izostao opis nasilja u štampanim medijima 2008. godine, ali on nije ni kompletan
- U skoro trećini priloga (31.8%) dat je potpun opis nasilja, pre svega u dužim prilozima (2.8% : 35.5% : 49.5%)
- Međutim, analitičari nalaze da preovlađuje nepotpun opis nasilja u 56.8% tekstova, i to naročito u onim kraćim, što se može smatrati prirodnim (78.5% : 53.3% : 44.1%)
- Sve to krije određene opasnosti po dobro razumevanje događaja i formiranje stava o njemu
- U 11.4% priloga opis nasilja je izostao, pre svega u kraćim prilozima (18.8% : 11.2% : 6.4%)
- Treba, svakako, uzeti u obzir da ni događaji nisu isti i da ne podrazumevaju isti medijski tretman

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 59

10 PROVERA ČINJENICA

Prema obimu priloga:

1. Mali, 2. Srednji, 3. Veliki

Legenda	1	2	3	UKUPNO
1. Data provera	75.7	85.5	88.2	83.8
2. Pomenuta provera	2.1	9.2	5.4	5.6
3. Najavljenja provera	1.4	1.3	2.0	1.6
4. Nema elemenata za analizu	20.8	3.9	4.4	9.0
UKUPNO:	100.0	100.0	100.0	100.0

Bilo je moguće ubeležiti 1 stav.

Razlike u odgovorima
statistički su značajne

Slajd 60

ZAKONI PROFESIJE

- U projektu o ovoj dimenziji analize je rečeno sledeće:
- *U medijskom prilogu, posebno u nekim žanrovima (članak, komentar, crtica, reportaža) moguće je uključiti i proveru činjenica – kod aktera, arbitra, funkcionera, policije, publike, kolega, itd.*
- U drugim žanrovima (npr. prenos, snimak) podrazumeva se da to nije moguće, zbog vremenskih i drugih ograničenja (dostupnost, opasnost, upozorenje)
- Ove napomene bitne su za celokupan projekat, ali u ovom slučaju pažnja je bila koncentrisana na štampu u 2008. godini
- Međutim, zakoni profesije podjednako važe i tu, o čemu svedoče rezultati analize

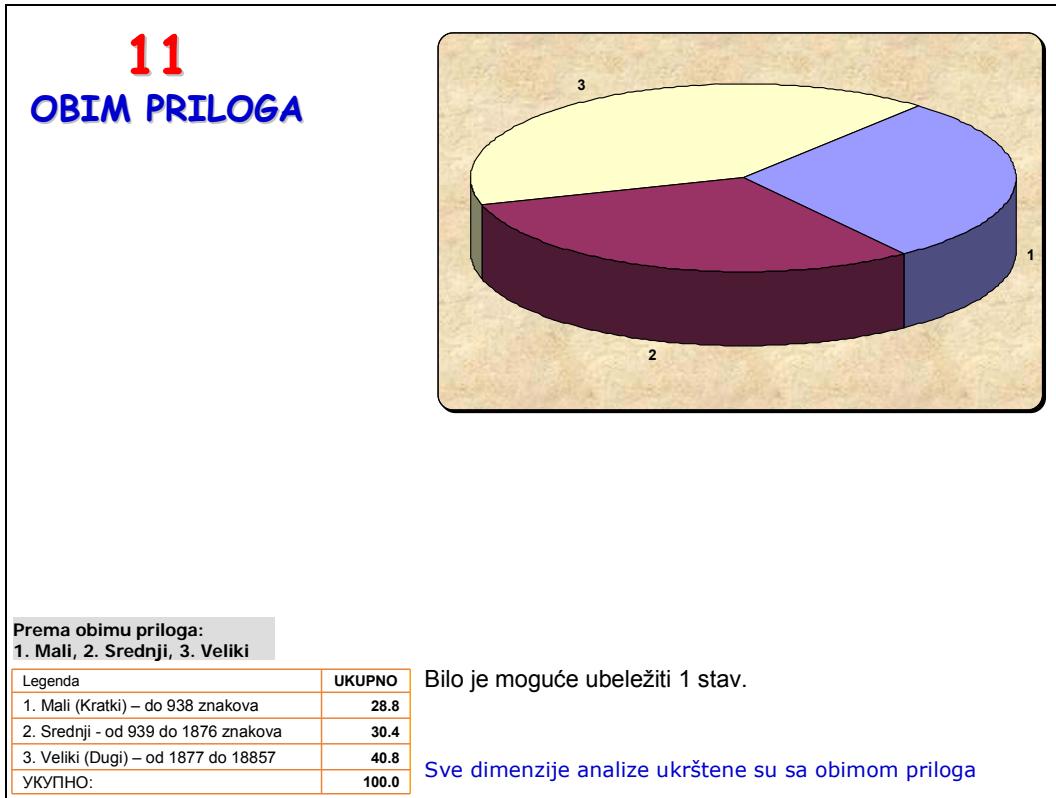
Slajd 61

ČINJENICE SU ČINJENICE

- Sudeći prema rezultatima naše analize, ovaj deo posla obavljen je profesionalno jer se nije pisalo o onome što može kao sama pojava da bude sporno
- Drugim rečima, čitaoci su mogli da budu sigurni da se određena stvar zaista i dogodila...
- Čak u 83.8% priloga data je provera činjenica, a to se zapaža i u najkraćim prilozima (75.7% : 85.5% : 88.2%)
- U manjem broju slučajeva (5.6%) provera je pomenuta
- Bilo je svega 8 od 500 priloga (1.6%) gde je provera činjenica najavljena
- Najzad, u 45 priloga, ili 9% nije bilo elemenata za analizu ove dimenzije u projektu, što posredno ukazuje da se nije ni pisalo o toj pojavi na pomenuti način

MEDIJI, SPORT, NASILJE

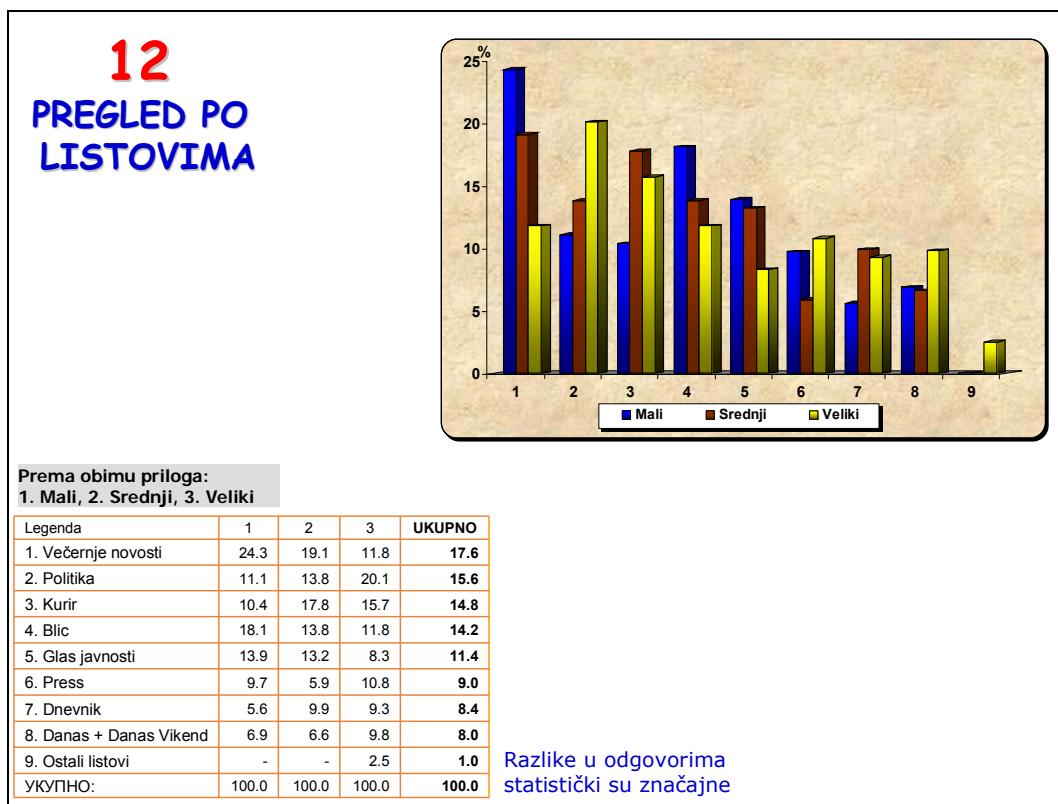
Slajd 62

Slajd 63

Slajd 64

Slajd 65

PRILOZI U SVIM DNEVNICIMA

- Već je rečeno da je ceo projekat bio limitiran vremenom, sredstvima i građom pogodnom za ovakav egzaktan metodološki pristup
- Zato su u postupak mogle da budu uzete samo novine sa elektronskom bazom podataka pa je izabran census za 2008. godinu, gde su pre svega uključeni svi naši veliki dnevnići
- Od 500 priloga u obradi po nekoliko desetina bilo je iz svakog od dnevnika, ili njegovog dodatka, u rasponu od 8% (*Danas* i *Danas Vikend*), 8.4% (*Dnevnik*), 9% (*Press*), 11.4% (*Glas javnosti*), 14.2% (*Blic*), 14.8% (*Kurir*), do 15.6% (*Politika*) i 17.6% (*Večernje novosti*)
- Nekoliko drugih listova imalo je sasvim mali broj priloga

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 66

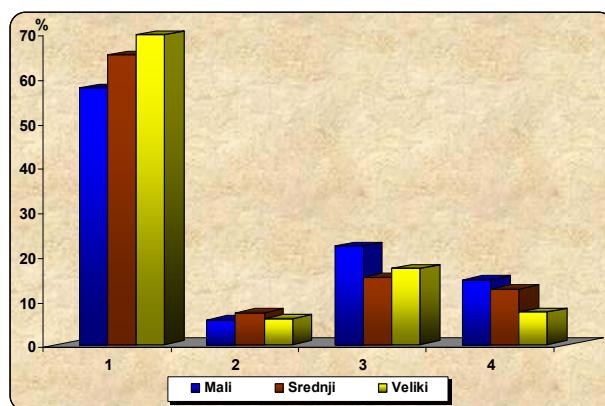
ISKAZIVANJE U GLOBALU

- Svi nalazi koje smo već priložili na prethodnim stranicama studije, odnose se na celokupan posmatrani korpus priloga o sportu i nasilju u 2008. godini
- To znači, da sada nisu izvedene komparativne analize za pojedine listove u ovom izveštaju
- One su, ipak, sasvim moguće jer su svi prilozi u bazi podataka identifikovani po više dimenzija (od lista, preko datuma, do imena autora), što je prikazano na slici broj 27 u izveštaju
- Analitičari su već i u prvom čitanju uočavali razlike u tretmanu istih događaja i pojava od strane različitih redakcija, a to se lako zapaža i iz naslova, priloženih izveštaju, jer oni privlače i usmeravaju pažnju čitalaca na pojedine aspekte zbivanja

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 67

13 UKLJUČENI SPORTOVI

Prema obimu priloga:

1. Mali, 2. Srednji, 3. Veliki

Legenda	1	2	3	UKUPNO
1. Fudbal	57.6	65.1	69.6	64.8
2. Ostali ili više sportova	5.6	7.2	5.9	6.2
3. Indirektno navođenje sporta	22.2	15.1	17.2	18.0
4. Ne pominje se sport	14.6	12.5	7.4	11.0
УКУПНО:	100.0	100.0	100.0	100.0

Bilo je moguće uveležiti 1 stav.

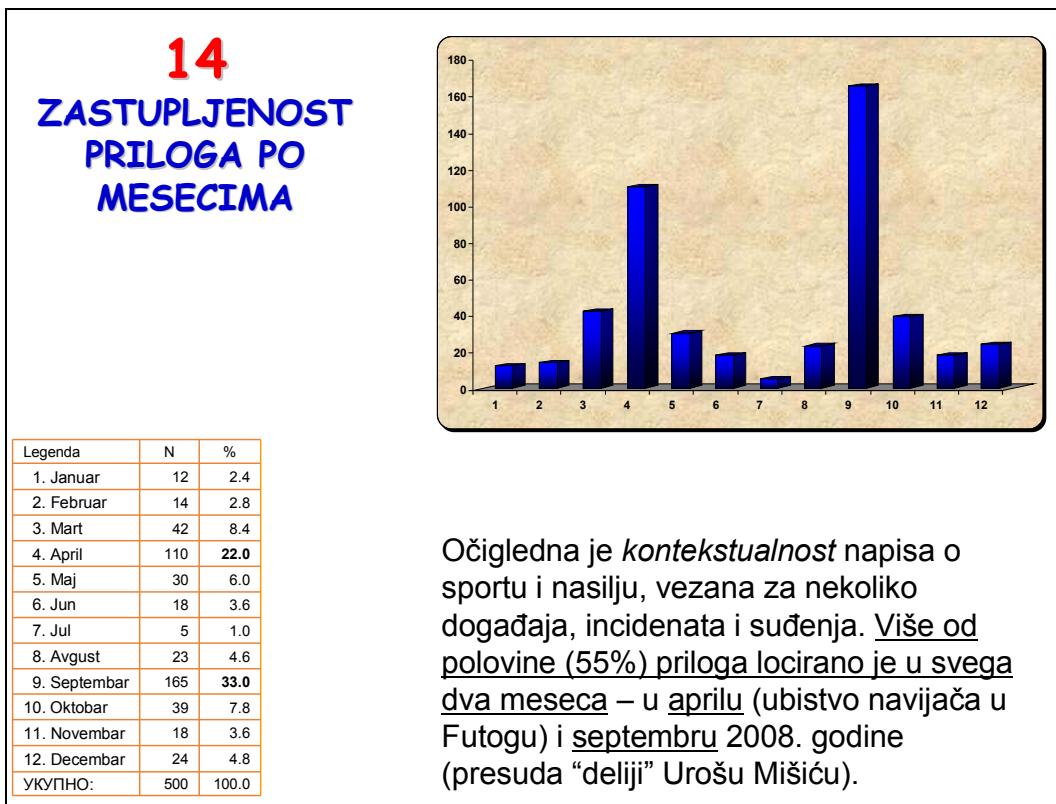
Razlike u odgovorima nisu statistički značajne

Slajd 68

FUDBAL IZNAD SVEGA

- Veoma jednostavna i veoma rečita tabelica pokazuje da se u 500 priloga kojima su se u 2008. godini bavili naši najveći dnevničari nije pisalo baš o svim sportovima
- Doduše, nije isključeno da se u svim sportovima nije ni događalo ono o čemu bi trebalo pisati, kada je reč o ove dve odrednice – *sport* i *nasilje*
- Dominira fudbal u skoro dve trećine slučajeva (64.8%), i to najviše u najdužim prilozima (57.6% : 65.1% : 69.6%)
- Indirektno se navodi sport u 18% priloga, posebno u onim kraćim
- Samo u 6.2% analiziranih tekstova pominju se ostali sportovi (odbojka, košarka, vaterpolo, jedrenje), a u 11% se i ne pominje direktno da je reč o sportu

Slajd 69

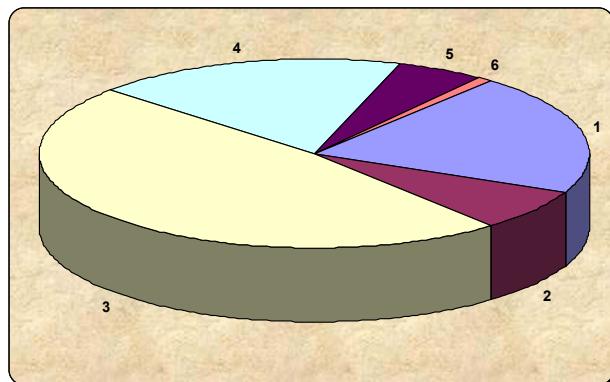
Slajd 70

Slajd 71

15

AUTORI PRILOGA

Legenda	N	%
1. N. N.	103	20.6
2. PRENETO	36	7.2
3. Samo inicijali	239	47.8
4. Inicijal i prezime	91	18.2
5. Puno ime i prezime	27	5.4
6. Nepotpisano	4	0.8
УКУПНО:	500	100.0

Gotovo polovina priloga potpisana je samo inicijalima, dok više od četvrtine nema ni to. Tek svaki dvadeseti prilog potpisani je punim imenom i prezimenom svog autora. Čak i u mnogim dužim tekstovima oznaka N. N. smatra se najprimerenijom...

Slajd 72

(NE)POTPISANI NOVINARI

- Bez obzira na uslovnosti korišćenja punog imena novinara u pojedinim redakcijama ili na stranama gde se neki novinar već pojavljuje, činjenica je da se mali broj novinara potpisuje na svoje priloge, bar kada je reč o sportu i nasilju
- Najveći broj priloga 107 ili 21.4% nije potpisani, odnosno završen je inicijalima N.N.
- Sledi, zatim, broj prenetih (agencijskih) priloga 36 ili 7.2%, pa onda napisa koje autor potpisuje samo inicijalima čak 239 ili 47.8%, ili inicijalom imena i prezimenom - 91 ili 18.2%, i najzad samo 27 ili 5.4% priloga potpisanih punim imenom i prezimenom!

Slajd 73

IMENA NOVINARA

- U prilogu ćemo navesti samo imena onih autora (nisu baš svi novinari) koji su se kompletno identifikovali (sami ili u tandemu), ne ulazeći u to gde su i o čemu su pisali:
- Aleksandra PETROVIĆ, Aleksandra Ž. ADŽIĆ, Ana LALIĆ, Branko MARKOVIĆ, Danijela LUBARDA, Dragan VLAHOVIĆ, Gojko VLAOVIĆ, Gvozden OTAŠEVIĆ, Ivan ĐURĐEVIĆ, Lamine DIJARA (!), Lazar DELIĆ, Ljiljana KNEŽEVIĆ, Milorad IVANOVIĆ, Miroslava DERIKONJIĆ, Nenad ĆAĆIĆ, Ozren MILANOVIĆ, Radisav GVOZDENOVIĆ, Sava SAVIĆ, Slavoljub ŽIVKOVIĆ, Slobodan GEORGIJEV, Slobodan PENEZIĆ, Srđan RADULOVIĆ, Svetislav JOVANOVIĆ, Teofil PANČIĆ, Uroš PIPER, Veljko MILADINOVIĆ i Vladimir DEDIĆ

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 74

B.

KVALITATIVNA ANALIZA

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 75

INTERPRETACIJA NALAZA

- Za razliku od kvantitativnog dela analize gde su kategorije unapred zadate i opisane, u kvalitativnoj analizi sve konstatacije proističu iz medijskih priloga onako kako su ih novinari pripremili
- Drugim rečima, svi naslovi u oko 100 “poglavlja” analize imaju smisao reinterpretacije sadržaja jednog ili više priloga – onako kako ih vidi autor analize (P.S.P.) u svom stručnom pristupu
- Naglasak je stavljen na kratke zaključke i duže citate iz pojedinih novinskih tekstova koji potkrepljuju stav iz naslova
- Svi citati se mogu identifikovati i detaljnije pogledati na osnovu numeracije priloga (od 1 do 500)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 76

KOMENTARI EPILOGA

- Mediji mahom ne gaje veliki optimizam da će se situacija u vezi sa sportom i nasiljem u Srbiji lako i brzo srediti, čak i kada daju izveštaje o preduzetim merama
- Doduše, novine uglavnom donose aktuelne tekstove a konačan epilog je dosta daleko, ali i time one stvaraju određena očekivanja, koja se nekada više podudaraju sa stereotipima u javnosti u vezi sa policijskim i pravosudnim merama
- Već prvog dana nove 2008. godine jedan list uz tekst o hapšenju pa puštanju na slobodu funkcionera Crvene zvezde i FSS, dodaje da su oni “na pravdi boga proveli u pritvoru 18 dana”, i da se “krenulo na takozvanu fudbalsku mafiju, ali sve se svelo na ‘tresla se gora, rodio se miš’...” (1)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 77

SRAČUNATI KOMENTARI

- “Kazne propisane zakonom, kojima se toliko maše posle svakog incidenta, ili navijačkog nasilja, obično niko ne shvata ozbiljno, niti ih primenjuje. Sudovi, da li svesno, ili pod pritiskom moćnih pojedinaca u upravama klubova, najčešće progledaju kroz prste izgrednicima dajući tako ‘primer’ ostalima da mogu da čine šta hoće, bez sankcija” (52)
- Na javno mnenje utiću i advokati odbrane koji npr. u slučaju Mišić na konferenciji za medije kažu da “zbog uticaja MUP-a na tužilaštvo ne očekuju pravično suđenje”, odnosno koji dodaju “da strahuju da će, ukoliko javnost ne bude reagovala, njihovi klijenti biti lišeni pravičnog suđenja... što se svodi na montirani proces” (166, 167)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 78

FSS: STATI NA PUT ZLU

- Fudbalski savez Srbije objavio je početkom aprila 2008. godine saopštenje, koje su u celini ili u izvodima preneli svi listovi, protiv vandalizma u kojem je smrt mladića u Futogu ocenjena kao dokaz narastajućeg „talasa vandalizma i huliganizma“.
- Iz „kuće fudbala“ apeluju na navijače da se vrate duhu fer pleja i da se „zaustavi raspomamjeni bes pojedinaca koji ljubav prema sportu koriste kao masku za ispoljavanje sopstvenih nezadovoljstava i frustracija“.
- Na kraju saopštenja nagalašeno je da se „Fudbalska organizacija gnuša huliganskog pogleda na sport i odbacuje sve one koji tako razmišljaju“ (190, 194)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 79

UEFA ZABRINUTA

- Sa naših stadiona i hala šalju se užasne slike, novine su pune loših vesti, nalazi su zabrinjavajući, komentari protivrečni, rešenja daleko... a iz sveta stižu upozorenja i nавјеце rigoroznih mera prema našim klubovima...
- "Rasistički ispadni navijača u Čačku, optužbe da su pojedini klupske rukovodioci uzimali novac od transfera i ubistvo navijača Vojvodine, ozbiljno su zabrinuli čelnike UEFA koji najavljuju da bi 'stvar mogli da uzmuh u svoje ruke' i pomognu FSS u sređivanju situacije". Pominju se izbacivanje Borca iz Čačka iz Superlige i zabrana Partizanu da vodi navijače na svoja evropska gostovanja (230)
- Dakle, UEFA stvari posmatra kumulativno a ne izolovano, ali ona se ne meša u domaće takmičenje, pa ispada da ono što se ne sme u Evropi ovde može da prođe (284)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 80

OD GRADOVA DO MALIH SELA

- U najvećem broju tekstova pominje se pre svega Beograd, kao mesto glavnih sukoba ili generator neprihvatljivih oblika ponašanja, koja se potom mogu pratiti po celoj Srbiji, čak i u veoma malim mestima za koje šira javnost možda nije ni čula dok mediji nisu izvestili o nekom incidentu u vezi sa sportom
- To se odnosi i na navijače velikih beogradskih klubova koji se tako ponašaju i kao "gosti" u drugim mestima, praveći probleme u njima (npr. u Pirotu) ili provocirajući slične odgovore lokalnih navijača (npr. u Novom Sadu)
- Uostalom, u Beogradu su smeštene i sve veće apostrofirane institucije u domenu sporta, policije, pravosuđa, zakonodavne i izvršne vlasti, ali i svi tiražni listovi, poznatije radio i TV kuće...

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 81

POMENUTA SU BROJNA MESTA

- O rasprostranjenosti pojava kojima se bavi ova analiza najbolje svedoči već i sam spisak mesta koja su samo u 2008. godini bila pomenuta u napisima, kao mestu događanja – neka i u više tekstova:
- Alibunar, Bački Maglić, Bački Petrovac, Banatski Dvor, Banatsko Karađorđevo, Banatsko Veliko Selo, Banjica, Bogojevce, Boka u Banatu, Bor, Borča, Bujanovac, Bukovac na Fruškoj gori, Čačak, Futog, Gornji Milanovac, Jagodina, Kikinda, Kisač, Kragujevac, Krivaja kod Ade, Krnjača, Kruševac, Lajkovac, Lučani, Melenci, Niš, Novi Kozarci, Novi Pazar, Omoljica, Padej, Sečanj, selo Krupci i selo Gnjilan kod Pirot-a, Srpski Itebej, Subotica, Tornjoš opština Senta, Vladimirci, Vrbas, Vršac, Zrenjanin, Žitište ...

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 82

ZEMLJE I GRADOVI

- Pored Srbije napisi o sportu i nasilju odnosili su se i na druge zemlje, koje su u analizi navedene pod uslovom da je bilo reči o našim klubovima, sportistima, reprezentaciji, ili o primerima na koje se novinar posebno poziva
- Crna Gora – Podgorica; Hrvatska – Zagreb, Rijeka, Split, Šibenik, Zadar, Osijek, Ogulin, Vinkovci, Medulin, Bobota kraj Vukovara, Trogir; Makedonija – Tetovo;
- Grčka – Atina, Solun; Italija – Rim; Rusija - Moskva; Danska – Alborg; Turska – Istanbul; Češka – Prag; Bugarska; Mađarska; Polska – Sopot, Zgorelec; Belorusija; Moldavija; Švajcarska – Nion;
- U nekim slučajevima poruka je da nasilja u sportu i oko sporta ima i na drugim mestima, ali novinari rado ukazuju na to kako su se neke zemlje oslobostile te pošasti

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 83

TIMOVI I KLUBOVI

- Nismo izradili frekvencijski rečnik pomenutih timova i klubova, što bi moglo da usledi u drugim sličnim analizama, ali ćemo ih pobrojati:
- Aris iz Soluna, BASK Beograd, Bežanija, Bor, Borac iz Čačka, Bratstvo-Unirea iz Vladimiraca, BSK Heba iz Bujanovca, BSK iz Borče, Budućnost iz Alibunara, Budućnost iz Orašja kod Vlasotinca, Crvena zvezda, Čukarički, Fenerbahçe iz Istanbula, FK Ada iz Ade, FK Banat iz Zrenjanina, FK Begej iz Žitišta, FK Bilećanin iz Sečnja, FK Gnjilan iz Gnjilana, FK Hajduk iz Splita, FK Jasenovo, FK Kabel Novi Sad, FK Krivaja iz Krivaje, FK Mladost Bački Petrovac, FK Mladost iz Omoljice, FK Rad iz Beograda, FK Radnički-Gladiolus iz Tornjoša, FK Rusanda iz Melenaca, FK Tatra iz Kisača,

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 84

FK Tisa iz Padeja, FK Vojvodina iz Novog Sada, FK Zadrugar iz sela Krupci, FK Žarkovo Beograd, Fruškogorski partizan iz Bukovca, Hajduk iz Kule, Hemofarm iz Vršca, Jagodina, Jedinstvo iz Banatskog Karađorđeva, Jug iz Dubrovnika, KK Budućnost iz Podgorice, KK FPM Beograd, KK Olimpijakos Grčka, KK Panatinaikos Grčka, KK Prokom Trefl iz Sopota u Poljskoj, KK Turov iz Zgoreleca u Poljskoj, KK Zadar, Kozara iz Banatskog Velikog Sela, Lacio iz Rima, Lion, Lion iz Beograda, Metalac iz Gornjeg Milanovca, Mladost iz Lučana, Mladost iz Lučana, Naftagas iz Boke, Napredak iz Kruševca, Napredak iz leskovačkog sela Bogojevce, Palilulac, Partizan, Rabotnički iz Skopja, Radnički, Radnički iz Kragujevca, Radnički iz Piroti, RK Novi Pazar, RK Vrbas, Sartid, Sloboda iz Novih Kozaraca, Smederevo, Sparta iz Praga, Spartak iz Moskve, Škendija iz Tetova, Voždovac, Zemun, Železničar iz Lajkovca, Žitište ...

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 85

NADLEŽNE INSTITUCIJE

- U raznim slučajevima apostrofirane su različite institucije i organizacije, kojih ima veoma mnogo i koje mogu biti nadležne u domenu sporta, ponašanja na sportskim manifestacijama i uopšte na javnim mestima
- Već i sam pregled pokazuje brojnost ovakvih institucija, ali mediji skreću pažnju da one ne deluju povezano i umreženo, da se često ne znaju ili ne poštuju njihove nadležnosti, da mnoge od njih olako prelaze preko problema na koje ukazuje i ova analiza medijskog tretmana nasilja u sportu Srbije
- Ministerstvo za omladinu i sport, Ministerstvo pravde, Ministerstvo unutrašnjih poslova
- Tužilaštvo, Okružno javno tužilaštvo, Vrhovni sud Srbije, Okružni sud, Opštinski sud, Centar za socijalni rad, Institut za sudsку medicinu

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 86

- MUP, Policija, Policijska uprava, Žandarmerija, Kontradiverziona ekipa MUP Srbije, BIA (Bezbednosno informativna agencija), Uprava kriminalističke policije Beograda
- Meridian superliga Srbije, Sinalko Superliga, Srpska liga, Jelen Superliga, Lav kup Srbije, Prva liga Telekom Srbija, Vojvođanska liga, Područna liga Zrenjanin
- UEFA, FIFA, Fudbalski savez Srbije (FSS), Košarkaški savez Srbije (KSS), Zajednica superligaša, NLB liga
- Udruženje sudija, Sudijski odbor, Disciplinski sud KSS, Komisija za žalbe, Arbitražna komisija
- Udruženje novinara Srbije (UNS), Nezavisno udruženje novinara Srbije (UNS)
- Zapaža se da mediji ne daju uvek tačan naziv pojedine institucije ili organizacije, što može povremeno da stvori izvesnu zabunu u javnosti. Spisak, inače, nije konačan

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 87

MEĐUNARODNE KAZNE

- U leto 2008. godine UEFA upozorava *FK Partizan*, pred utakmicu sa *Interom* iz Bakua, na ranije nedopustive političke parole i skandiranje povodom hapšenja Radovana Karadžića, Haškog optuženika (14, 15) "šteta je velika a korist nikakva" kažu u *Partizanu*... "prošlu sezonu *Partizan* je završio neslavno, izbacivanjem iz Kupa UEFA zbog nereda koje su napravili njegovi navijači u Mostaru... Na poslednjih 36 utakmica klub je zbog navijača kažnjen 25 puta" (16)
- "FSS, *Zvezda* i *Partizan* u poslednjih 10 godina (1997-2007.) kažnjeni od strane Evropske fudbalske unije ukupno sa 1.598.000 franaka – CZ 736.000, FSS čak 24 puta ukupno 490.000, *Partizan* 370.000" (41)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 88

POLITIKA I FUDBAL

- Stalna tema o kojoj se više govori u svetu a kod nas u sve češćim incidentima sa političkim predznakom, gde sada bez navijača ništa i ne može da prođe
- "Što se tiče Beograda, zvezdine 'Delije' su u početku stale na stranu SPO-a i Vuka Draškovića i već od početka višestranačja potpuno zaboravile na Jugoslaviju, ističući samo pripadnost srpstvu. U to vreme, partizanovi 'Grobari' bili su umereniji i još uvek za kakvu-takvu Jugoslaviju. Međutim, 5. oktobra, upravo najvijači *Zvezde* i *Partizana*, stajući otvoreno na stranu DOS-a, dobijaju po mnogima ključnu bitku s policijom i praktično svrgavaju Miloševića" (113)
- "Da li stranke ili obaveštajne službe diriguju navijačima" (113). Na Skupštini *Zvezde* jedan njen član (Ratko Vučković) je objasnio: "Policija nam se sveti, jer su njeni pripadnici plakali pred našim navijačima posle petooktobarskih promena" (353)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 89

POLITIKA RASPIRUJE MRŽNJU

- Rezimirajući situaciju jedan list konstatiše sredinom aprila 2008. godine:
- “Svakodnevno raspirivanje mržnje kojom se mnogi domaći političari služe u predizbornim i drugim kampanjama stvara ambijent u kojem se u narodu nasilje i netolerantnost prema neistomišljenicima prihvataju kao normalna stvar. Takođe, klubovi, sportisti i svi sportski radnici ne samo da se ne ograju od onih zbog kojih već godinama ispaštaju, već im se pre i posle svakog velikog sportskog događaja kukavički udvaraju neprimerenim izjavama u kojima podržavaju sve njihove poteze. Improvizovani zakon Ministarstva za omladinu i sport o ‘sprečavanju nasilja na sportskim borilištima’ na trenutak je uspešno zavarao javnost da je država odlučna da zauvek stane na put ispadima navijača. U realnosti, situacija je gora nego ikad...” (232)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 90

NAPADI U INOSTRANSTVU

- Pisalo se u više navrata o tome kako su sportisti iz Srbije bili izloženi šovinističkim napadima u drugim zemljama, čak i u Evropskoj uniji
- Prvi primer je Belgija gde su Milanu Jovanoviću, najboljem strelecu *Standarda*, navijači *Žerminala* skandirali “Kosovo, Kosovo”, što su belgijski mediji okarakterisali kao “nedolično ponašanje navijača”, odnosno “manje grupe mladića” (217)
- Drugi primer je iz Hrvatske, gde je kog Ogulina, na auto-putu između Zagreba i Splita, u automobilu na benzinskoj pumpi “grupa maskiranih nepoznatih osoba” pretukla navijače iz Srbije posle košarkaške utakmice NLB lige *Split CO – Vojvodina Srbijagas*, zbog čega se oglasio i srpski konzul, najavljujući protestnu notu hrvatskom ministarstvu spoljnih poslova... Kao “trofej” napadači su odvalili i odneli novosadske registrarske tablice... (218, 248)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 91

- Na gostovanju ukrajinskog Šahtjora Dinamu u Zagrebu navijači hrvatskog tima vredali su srpskog internacionalca Igora Duljaja, skandirajući "Ubij Srbina" dok je hrvatski komentator rekao ironično da je "Igor kosmat" (464)
- U Zadru na košarkaškoj utakmici Koni Bruer je izjavio da ga je Dragan Labović nazvao "crnim majmunom" dok je košarkaš FMP Miroslav Raduljica prijavljen zbog nošenja četiri S na patikama" (496)
- Košarkaš Dejan Tomašević je isključen zbog tuče sa amerikancem Vudsom na utakmici Panatinaikos – Olimpijakos (497)
- FSS je na udaru Disciplinske komisije UEFE zbog ponašanja naših navijača iz dijaspore na prvoj utakmici doigravanja za Evropsko prvenstvo mladih protiv Danske u Alborgu (500)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 92

CITIRANI STRUČNJACI

- U izvesnom broju priloga mediji se pozivaju na neke stručnjake koji govore o ovim fenomenima (sociolozi, psiholozi, politikolozi, lekari) ili ih citiraju kao autore određenih istraživanja, studija, emisija, itd.
- "Svi beže od odgovornosti, klubovi se ponašaju kao taoci navijača, a navijači očekuju zaštitu koju su godinama imali. Da nije ovog začaranog kruga ne bismo imali ni linč... Čiji su akteri navijači... Negde mora da se stavi tačka i neko mora da odgovara" (7)
- Sociolog prof. dr Ratko Božović: "Gde ima ekstremnog ponašanja tu je društvo patološko" (281)
- Sociolog Dragan Koković kaže da se "nalazimo u velikom nasilju, i to treba ozbiljno shvatiti, jer može da bude uvod u nešto mnogo gore" (233)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 93

- Psiholog Svetislav Jovanović: "Navijanje je kao strast koja toliko obuzme čoveka i zagospodari njime da joj se teško može odupreti. Bez obzira na životno doba i profesiju, navijači su u mnogo čemu slični, ali se po mnogim osobinama i razlikuju, pa se zato može govoriti o tipologiji navijanja... Nije reč o nenormalnom ponašanju već o dejstvu poznatog psihološkog mehanizma identifikacije. Navijanjem se čovek brani od teškoća i neuspeha koje doživljava na drugoj strani. U stvari, mi se najčešće identifikujemo s onima koji su jači od nas..." (467)
- "Prema rečima Ljubice Bačanac iz Republičkog zavoda za sport, stariji sportisti veruju da je nasilje sastavni deo sporta i uzvraćaju nasiljem na nasilje, dok su kao dominantni oblici nasilja identifikovani vređanje, psovanje i nasrtanje na igrače i sudije, varanje i svesno kršenje pravila, a kao poseban paradoks ona je istakla to što treneri sportiste kažnjavaju dodatnim vežbanjem" (288)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 94

- "Navodeći rezultate istraživanja 'Nasilje i sport' sociolog Srećko Mihailović rekao je da je dve trećine građana zainteresovano za sport i da su navijači nekih klubova, a svaki šesti navijač tvrdi da je njegova veza s klubom čvrsta i da navija bezuslovno. On je rekao da mediji svojim izveštavanjima dovode do toga da se nasilje smatra nečim uobičajenim i normalnim, a publika se navikava na nasilje. On je skrenuo pažnju i na pojavu 'ratnika navijača', koje odlikuje nacionalizam, pravoslavlje i doživljavanje državnih organa kao neprijatelja. Kako je rekao, kod ekstremnih navijača se gubi vezanost za sport kao takav i nasilje je usmereno kako na navijače protivničkog kluba, tako i na policiju" (288)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 95

- “Profesor kriminologije Dobrivoje Radovanović kaže da su kazne izrečene *Crvenoj zvezdi* besmislene i da samo ohrabruju huligane za dalja divljanja.
- Kod nas mora da se primeni engleski sistem u borbi protiv huligana. To znači: oštре zatvorske kazne za njih i prebacivanje kluba u niži rang takmičenja, ili makar oduzimanje bodova i duga zabrana igranja pred publikom. Takvi propisi podrazumevaju za funkcionere, koji su dozvolili i potpomagali huligane, trajnu zabranu vršenja funkcija u fudbalu. Potrebne su drakonske mere da se sredi situacija u *Zvezdi*, koja je očigledno preplavljena kriminalom. Huliganstvo je samo deo kriminala u klubu” (488)
- Obraćanje stručnjacima mediji primenjuju pre svega u dramatičnim situacijama, kakvih je bilo u prošloj godini, a malo u preventivnom obraćanju javnosti i osvežavanju znanja i sećanja na ono što se ranije događalo drugima a sada je zagospodarilo i našim sportskim borilištima

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 96

KLUBOVI PLAĆAJU ADVOKATE

- Boro Banjac, bivši načelnik Uprave za borbu protiv organizovanog kriminala kaže “da je očito da je Uprava kluba htela da se dodvori navijačima posle ruiniranja automobila na parkingu ‘Marakane’. To ohrabruje huligane i daje im nadu da mogu da nastave s divljanjem na utakmicama” (350)
- Neimenovani sagovornik lista iz MUP-a naglašava da se “sprega Uprave i navijača ogleda i u tome što klubovi obezbeđuju i plaćaju advokate navijačima, koje uglavnom brane isti advokati. Dva imena se povezuju za *Zvezdu*. Kad god uhapsimo huligane, zastupaju ih advokati Jugoslav Tintor i Maja Trkulja. Zašto im Uprava plaća advokate? Da li želi da im se dodvori kako im navijači ne bi skandirali ili da im vođe ne prete odmazdom?” (350)
- Advokati to negiraju i kažu da su ih u više od deset slučajeva angažovali navijači koji se poznaju... (350)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 97

ZAMRLA IDEJA O PRAVDI

- Kulturolozi daju veoma oštре ocene događanja u sportu i njihovih uzroka, kao i opore progoze u vezi s tim
- Jelena Đorđević, sa Fakulteta političkih nauka na katedri za Teoriju kulture kaže da je “odavno prošlo vreme kada je sport mogao biti posmatran kao deo društva koji ima funkciju da zabavi gledaoce i vaspitava decu na pravi način... Ovaj primarni smisao sporta je potpuno izgubljen, jer je sport danas na globalnom nivou uključen u sve ekonomske, političke i društvene procese, ali i pojave kao što je organizovani kriminal. Sport je pretvoren u najbolju ekonomsku transakciju i banalizaciju ljudskog života. U našem društву je davno zamrla svaka ideja o pravdi, jer niko više ne veruje da će zločini biti sankcionisani, a zločinci kažnjeni... Naše društvo je zasnovano na pogrešnim vrednostima... Kazne moraju biti drastičnije...” (276)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 98

POMOĆ REPRESIVNIH MERA

- Sociolog Zoran Stojiljković smatra da “uzrok za sve učestalije pogibije mladih ljudi u navijačkim obračunima leži u očajnoj situaciji u celom društvu...” (228)
- On kaže: “Veliki broj mladih ljudi je bez posla i višak energije troši na ulici u tučama sa ljudima sličnim sebi. U našem društву vlada pomeren sistem vrednosti i sve više mladih svoje frustracije leći u masovnim tučama...” (228)
- “Međutim, u poslednje vreme đavo je odneo šalu, a ovakav haos može se zaustaviti isključivo represivnim mera policije i tužilaštva...” (228)
- Sledi, zatim, pregled nasilnih smrти pod naslovom “Crna tačka”, uz ukazivanje na rešenja u evropskim zemljama

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 99

ALARMANTRA SITUACIJA

- Stručnjaci daju slične dijagnoze i rešenja, kao npr. prof. dr Mirjana Franceško sa Fakulteta za pravne i poslovne studije u Novom Sadu: "Situacija je veoma alarmantna i društvo mora preduzeti određene mere, a pre svega mora biti svesno da postoji problem u samom društvu, komunikaciji, sistemu vrednosti i da se on najpre ispoljava kod mlade generacije... koja je odrastala u vremenu punom nasilja... U saniranju ovakvog stanja ona najpre vidi pomoć masovnih medija, škola, sportskih klubova, psihologa... Da bi se sve to pokrenulo ljudi odgovorni za pravce razvoja ove zemlje trebalo bi da obrate pažnju na njen podmladak... da mu daju nadu" (198)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 100

SMRT ZA RAZLIKE MIŠLJENJA

- Posle ubistva u Futogu izjavu je dao i prof. dr Žarko Trebešanin, psiholog: "To treba svakog u državi da zabrine. U ne tako davnoj prošlosti tuče navijača najavile su mnogo veće sukobe. A i situacija na političkoj sceni je nezdrava, uzavrela, polarizovana na patriote i izdajnike. Svuda u svetu je normalno da postoje različita mišljenja, a ljudi se ne tuku kao kod nas na krv i nož. To se 'preliva' na sve sfere života..." i zato bi "političari trebalo da 'spuste loptu' i budu umereni u svojim izjavama" (186)
- "Da bi se smanjilo nasilje među omladinom nije dovoljno kažnjavanje jer to može da izazove i kontraefekat. Potrebno je da se promovišu druge vrednosti, saosećanje, svest da treba da se argumentima bore za svoje ideje. A nasilje proizlazi iz neperspektive, jer mladi nemaju osećaj izvesnosti, nade" (186)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 101

OBRAČUNI PO DOGOVORU

- “Dogovorene tuče organizuju i učenici rivalskih srednjih, pa i osnovnih škola. Obračuni se dogovaraju telefonom, i-mejlom, u sitne sate na skrivenom mestu i uz uslov da sa obe strane bude isti broj učesnika. Kao u Futogu, a uprkos dogovoru da se ne nosi oružje, da svi dođu sa šipkama, bejzbolkama, a sada, nažalost, i pištoljima u rukama” (186)
- “Prof. dr Milica Šćekić, pedagog u Institutu ‘Batut’, navodi da tinejdžeri svoju nesigurnost i nezadovoljstvo negativno kompenzuju ispoljavanjem agresivnosti. Da bi pronašli sebe, nesigurna deca prilaze neformalnim grupama, kao što su navijači i kreću lošim putem. Roditelji treba da se zapitaju gde im je maloletno dete noću, a ne da preko svega olako prelaze. Ali nije odgovornost samo na roditeljima, već na celom društvu” (186)
- “I u Novom Sadu, prema rečima poznavalaca prilika među huliganima, bilo je samo pitanje vremena kada će se dogoditi ovakav incident” (186)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 102

ZABRINUTOST MINISTARKE

- Za javnost je značajna reakcija ministarke omladine i sporta Snežane Samardžić-Marković, posle Futoškog ubistva, koja kaže da su masovne, dogovorene tuče problem celog društva i da je potrebna energičnija reakcija ministarstva policije i pravde
- Ona navodi sve institucije i krugove koji se moraju angažovati: “Policija je, međutim, u delikatnoj situaciji jer je pojedinci kritikuju kad reaguje, a neki kad ne reaguje. Od Ministarstva pravde zatražiće da se hitno kazne svi izgrednici. Potrebno je i da se klubovi ograde od tih huligana. Treba da reaguju i sportski radnici. I navijači među sobom moraju da se distanciraju od onih koji zagovaraju i sprovode nasilje” (186)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 103

DOBAR ZAKON, LOŠA PRIMENA

- Kao i u nekim drugim oblastima, javnost i mediji su skloni konstataciji da imamo dobre zakone koje niko ne primenjuje, pa se kaže "dobar zakon ali na papiru"
- Pomoćnik ministra za "sport i omladinu" Aleksandar Šoštar "izjavio je za B92 da je sadašnji zakon o sprečavanju nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim utakmicama 'dobar' i usklađen sa konvencijom Saveta Evrope, ali da se on ne primenjuje potpuno. U najvećem broju slučajeva policija uradi svoj posao, privede izgrednike, ali onda dolazi do odugovlačenja, verovatno i zbog toga što postoji veliki broj takvih predmeta" (308)
- On je dodao da je uloga Ministarstva omladine i sporta u suštini prevencija i edukacija o ponašanju na stadionima" (317)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 104

INDOKTRINACIJA ILI UTICAJ

- Prepostavke i zaključke medija o tome niko ne potkrepljuje dokazima, ali suštinski i ne osporava
- Dušan Janjić, politički analitičar: "U svetu su klubovi navijača korišćeni za kontrolu huliganstva, a kod nas za kontrolu kriminala ili političku promociju... Upravo to je i bio razlog da su se mnogi političari prodali navijačima, a taj račun i danas plaćaju. Opet, svi manje-više znaju da u *Partizan* idu kadrovi DSS-a, a u *Zvezdu* oni iz DS-a... Krivica se ne sme svaljivati na sve navijače, već samo na manje grupe instruisane radi interesa političara ili bezbednosnih službi" (113)
- "Gaga, jedan od vođa *Zvezdinog severa*, najošttriјe demantuje da bilo kakve službe ili političari imaju uticaj na 'delije'... Mi se ne prodajemo DB-u, a ako nešto hoćemo da uradimo, sami se dogоворимо" (113)
- Ali, posle presude Mišiću jedan od nezadovoljnih vođa "delija" izjavljuje: "A do pre godinu dana smo bili potrebni policiji" (321)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 105

REČITI OPISI “NAVIJANJA”

- “Kada u Srbiji jedan klub otvoreno i gotovo bezrezervno podrži huligane, za to mu sleduje samo novčana kazna” (10)
- Nakon izricanja presude Mišiću “petorica navijača Crvene zvezde pretila je i vredala sudiju Okružnog suda u Beogradu... Pa im je produžen pritvor za još mesec dana” (241)
- “Rasistički ispad... Napadani su i svoji i tuđi crnci... lokalni skinhedsi” (13), “kriminalizovani navijači” (19), “navijačko divljanje” (19), “iživljavanje navijača” (54), “vredanje i omalovažavanje” (45), “razulareni navijač” (113), jedan od njih ima samo 15.5 godina (225)
- Neki od slučajeva su zaista groteskni, pa je tako na 134. “većitom derbiju” Senegalac Ibrahim Gaj iz Crvene zvezde počeo da davi Portugalca Almamija Moreiru iz Partizana, za šta su obojica dobila po crveni karton i ukupno 5 utakmica neigranja (243)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 106

UPOZORENJA SA VIŠE MESTA

- “Podršku institucijama javno je dao i predsednik Boris Tadić koji je u intervjuu na RTS-u rekao da se mora stati na kraj organizovanom kriminalu u sportu... Izvor iz srpskog tužilaštva kaže da su navijačke grupe, prema onome što rade i po načinu na koji su organizovane, ‘kriminalne grupe’ po definiciji i da bi trebalo da budu na oku specijalnom tužilaštvu za borbu protiv organizovanog kriminala i BIA” (19)
- “Sve je postalo važnije od rezultata na terenu.. Niko ne gleda na teren nego na tribine” (19) “... prevladava uverenje da popustljivost prema nasilnicima najviše podstiče nasilje na stadionima... Dok se radi na taj način, nasilnici neće dugo čekati sledeću priliku” (10)
- Sudija Okružnog suda Lazović izričući presudu Mišiću (koji je briznuo u plač): “U našem društvu se već duže vreme nasilnici proglašavaju za heroje, a žrtve satanizuju i pretvaraju u monstrume” (308)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 107

STALNA TEMA POLICIJA

- Mediji su posebno zabeležili podršku policiji gradonačelnika Novog Sada za vreme sukoba na trgu (146)
- “Policija uradi posao na ulici koliko može, ali docnija istraga ne proizvede rezultat jer kreće ‘spašavanje svojih ljudi’ kaže izvor iz srpskog pravosuđa” (19)
- “Srbija polako, ali sigurno postaje policijska država... U vreme Miloševića politika je bila pozadina sukoba navijača i policije. Sada se sve vraća, ali na još gori način” (356)
- “Ogorčeni navijači Zvezde kažu da za policiju u Srbiji ne postoji zakon... Tvrdeći da će presudom Mišiću samo produbiti probleme na stadionima... ‘Delije’ smatraju da se Srbija vratila u vreme Slobodana Miloševića, kada su stalno bili pod represijom policije” (356)
- “Priča stara dvadeset godina...” (113)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 108

DECENIJA HULIGANIZMA

- Nekoliko listova je tokom 2008. godine davalо kraći ili duži pregled najtežih slučajeva huliganizma u sportui Srbije za nekoliko poslednjih godina. Takav pregled je rečitija opomena od mnogih tekstova i zato ga citiramo (19):
- 14. april 2008. – U Futogu je ubijen Dejan Dimitrijević iz Novog Sada prilikom dogovorene tuče između navijača Partizana i Vojvodine
- 8. mart 2008. – Rasisti su isprebijali Solomona Opokua iz Gane koji je bio na probi u Borcu iz Čačka
- 24. novembar 2007. – Navijači CZ-a napadnuti od strane navijača Arisa u Solunu. Na povratku se sukobili sa pograničnom grčkom policijom
- 25. jul 2007. – Navijači Partizana izazvali incident u Mostaru. Jedan od navijača Partizana ostao bez prstiju na ruci. UEFA izbacila Partizan iz daljeg takmičenja
- 28. april 2007. – Fudbalera Partizana Milivoja Ćirkovića prebili navijači Zvezde u diskoteći u Indiji

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 109

- 22. april 2007. – Navijač *Zvezde* Dušan Penić pretučen na smrt na Novom Beogradu
- 4. mart 2007. – Tuča navijača *Zvezde* i pripadnika Žandarmerije u Zrenjaninu. Povređeno 25 policajaca
- 27. jul 2006. – U Žarkovu ubijen nožem Aleksandar Panić navijač *Partizana*
- 15. jun 2006. – Sukob navijača *Zvezde* i Žandarmerije u hali *Pionir*. Sukob nastavljen na ulicama
- 25. april 2006. – Ubijen navijač *Partizana* Petar Sedlak na Bežaniji. Kao odgovorni prozvani navijači *Rada*
- 29. oktobar 2005. – Prilikom tuče u autobusu između navijača *Bežanje* i *Čukaričkog* ubijen nožem Golub Balević
- 3. oktobar 2005. – U tuči između navijača *SCG* i *BiH* na stadionu *Zvezde* povređeno više od 20 osoba
- 4. avgust 2005. – Bojan Majić smrtno ranjen nožem u tuči navijača *Rada* i *Vojvodine* u vozu na liniji Beograd – Bar
- 23. april 2005. – Velika tuča posle 124. derbija u Beogradu. Povređeno 19 građana, 18 policajaca a 87 navijača uhapšeno

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 110

- 16. oktobar 2004. – Dečaku Milanu Vasiću žandarmi gumenim metkom polomili jagodičnu kost pred 123. derbi na stadionu *Partizana*
- 4. jun 2004. – Tuča Žandarmerije i navijača *Zvezde* u vršačkoj hali *Milenijum*. Više od 20 osoba je povređeno
- 8. mart 2004. – Dvadeset osoba je povređeno u tuči navijača *Rada* i *Novog Pazara*
- 9. maj 2004. – Jedan navijač *Zvezde* je izboden nožem na severnoj tribini za vreme utakmice *Crvena zvezda* – *Vojvodina*
- 24. maj 2003. – Navijači *Rada* napali policajce po završetku utakmice protiv *OFK Beograda* na Karaburmi
- Policija ispalila dva hica od kojih je jedan ranio snimatelja RTS-a Blagoja Topličića
- 14. maj 2002. – Trojica navijača *Partizana* pretukli na smrt Živorada Šiškovića na Dunav stanici u Beogradu

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 111

- 14. oktobar 2000. – Masovna tuča na derbiju na *Marakani*. Mnogo povređenih, među njima trener *Partizana* Tumbaković i funkcioneri kluba. Meč prekinut
- 30. oktobar 1999. – Na severnoj tribini *Partizanovog* stadiona nastradao navijač *Zvezde* Aleksandar Radović od raketne ispaljene sa južne tribine
- 28. avgust 1998. – Nokautiran golman *Vojvodine* Dragan Žilić u Smederevu posle napada navijača *Sartida*
- 22. novembar 1997. – Navijači *Zvezde* ispalili raketu prema navijačima *Partizana* na košarkaškoj utakmici u *Pioniru*. Povređeni Goran Obradović i tadašnji v.d. gradonačelnika Beograda Milan Božić

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 112

ORGANIZOVANO I POJEDINAČNO

- “Krivično teško delo protiv opšte sigurnosti”... “izazivanje opasnosti za život i telo ljudi i imovinu većeg obima” (23)
- “U Srbiji nema huliganizma, već samo pojedinačnih nasilničkih akata” (policijski general Mladen Kuribak, 41)
- “Teror navijača... najkarakerističnija i najopasnija eskalacija neobuzdanog navijačkog nasilja na stadionima i oko njih... Stadioni su postali prava poprišta obračuna frustriranih mladih ljudi, koji nemajući drugi smisao u životu, pronalaze sebe u gomili... navijačko bezumlje....” (52)
- Primer iz Bačkog Maglića liči na scenario iz horor-filma: “U munjevitom napadu maskirani napadači su porazbijali stakla po lokalnu i napali grupu koja je sedela” (237)
- Jedan list na svom internet sajtu donosi cele snimke (konfliktnih) utakmica (431)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 113

SVAKE SEZONE UBISTVO

- Izračunali smo da je približno na svakih 136 dana ubijen po jedan navijač u Srbiji, a sve žrtve i napadači imali su od 17 do 25 godina (276)
- “Novosađanin Dejan Dimitrijević je osma žrtva krvožednih navijača za poslednje tri godine” (224), dakle, više nego u celoj Evropi za to vreme (228)
- Zna se da je “Srbija evropska zemlja s najviše navijačkih sukoba sa smrtnim ishodom” (228)
- “Policija sada može samo da juri ubice, ali zato ubistvo nije mogla da spreči. Policija nam je tako moćna da ništa nije mogla da sazna. Ili je, možda, to nije ni zanimalo. Uostalom, šta fali da se mladi malo izduvaju, da malo odmere snage, da pokažu zube. Kad već nemaju posla, tu nagomilanu energiju mogu valjda da potroše u dobroj tuči... Uhvatiće ona ubicu, ali to će biti kasno. Žrtva je već pala... Protivnik mrtav a tebi ni dlaka s glave nije pala. Viteški nema šta!” (224)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 114

RAT ZASTRAŠIVANJEM

- Gotovo da nema nijednog slučaja od više desetina opisanih gde se, direktno ili samo uzgred, ne pominje i zastrašivanje, odnosno pretanje (pojedincu ili porodici) od kojih se veoma zazire ali se retko otkriva ko ih upućuje – najčešće tražeći čutanje
- O tome govore i sportisti, sudije, navijači, okrivljeni i mnogi drugi građani, dakle skoro svi koji se nađu u kontekstu koji nekome ne odgovara
- Povremeno to deluje kao prava patologija i upozorenje koje mahom nije praćeno adekvatnim merama
- Dovoljni su primeri već masakriranog žandarma Trajkovića (319), sudije Okružnog suda u Beogradu Velimira Lazovića (318), oca Stevana Stankovića, okrivljenog za ubistvo u Futogu (320), brojnih predstavnika suprotstavljenih navijačkih grupa, itd.
- Na početku suđenja optuženi Stevan Stanković je tvrdio: “Ne priznajem da sam počinio ubistvo, niti pokušaj ubistva. Znam ko je to uradio, ali ne smem da kažem zbog lične bezbednosti i sigurnosti svoje porodice... pa je iz tih razloga odbio bilo šta više da kaže o tom tragičnom događaju i odgovara na bilo čija pitanja strana u postupku” (490, 491)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 115

- Na utakmici protiv *Jagodine* na severnoj tribini razvijen je transparent: "Lazoviću, stići će te pravda koju deliš" (350)
- Priča se da je raniji trener *Napretka* iz Kruševca Saša Nikolić morao da ode iz ovog mesta zbog pretnji "jer nije želeo da u tim stavљa igrače koje kontrolišu menadžeri koji su u sprezi sa kriminalnim krugovima... Tu je i drugi primer kada su "nepoznate osobe' prosule kiselinu po njegovom automobilu (451)
- Sadašnji trener Škoro, već treći put napadnut dodaje: 'Ugrožena nam je imovina, na meti su nam integritet ali i život... Inače, u Kruševcu se, od formiranja nove gradske vlasti, vodi borba za preuzimanje javnih preduzeća, moćnih firmi, pa i fudbalskog kluba *Napredak*" (499)
- Den Tana, vršilac dužnosti predsednika *FK Crvena zvezda* je izjavio da su "delije' upale u njegov kabinet i pretile da će zapaliti stadion ako igrači ne ponesu majice 'Pravda za Uroša'. On je čak rekao da ima 73 godine i da se ne plaši smrti... Mada je podsetio na ubistvo nekadašnjeg generalnog sekretara FSS Branka Bulatovića (377)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 116

OSLOBAĐANJE OD STRAHA

- Kako su se tokom godine pretnje umnožavale a problematični događaji čak najavljuvali, državne institucije su davale javnosti do znanja da preuzimaju akcije koje ranije nisu bile uobičajene
- BIA je ispitivala ko je planirao da zapali stadion *Zvezde* (kako kaže Dan Tana, a demantuje vođa navijača Vladimir Šavija)
- "Državno tužilaštvo navodi da je počela borba za oslobođanje od straha kako bi građani mogli normalno da žive, sudije da sude, policajci da rade svoj posao – rekao je Tomo Zorić, šef Kancelarije za odnose s javnošću državnog tužilaštva" (405)
- Neki mediji su bili impresionirani javljajući: "Huligani u Srbiji odbrojavaju svoje poslednje dane" (406)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 117

BITNA ZAŠTITA SUDA I SUDIJA

- “Poslednjih 30 godina država mirno gleda huligane i paktira sa upravnim odborima fudbalskih klubova koji neguju huligane. Od lidera navijača postaju gradski sekretari za sport – kaže advokat Božo Prelević” (351)
- “Raznoliki političari godinama i decenijama unazad se utrkuju u izjavama kako je sudstvo korumpirano i nestručno, a o poštenju i stručnosti niko ne govori” (351)
- “Ministarstvo pravde Srbije u nedelju je izdalo saopštenje kojim poručuje građanima da će štititi ugled, autoritet i bezbednost sudija i sudova. Time je nedvosmisleno rečeno da izvršna vlast više neće tolerisati napade na sudije. Jedino je propušteno da se naglasi da je sud vlast, odnosno da je sudstvo jedna od tri ravnopravne grane vlasti” (351)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 118

KULTURA I KAZNE

- Predsednik Prvog opštinskog suda u Beogradu Miodrag Majić ukazuje na krut koncept kazni u anglosaksonском sistemu za sve oblike ometanja pravde, ali se “kod nas ovaj problem ne može rešiti samo kaznama. Stalno se zaboravlja da je odnos građana prema суду jedno šire kulturno pitanje. Ako političari, predstavnici krupnog kapitala i ljudi odgovorni za formiranje javnog mnenja već dugi niz godina svojim neodmerenim izjavama čine sve da unize ugled suda, onda se pitam kako tamo neki navijač ili običan građanin može da se ponaša prema sudiji. Na Zapadu deca od malih nogu se uče zašto je pravosuđe važno, a kod nas se od malih nogu uče kako sudstvo ne valja. U takvoj klimi ljudi dolaze u sud puni gneva...” (351)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 119

PRESUDA ZA PRIMER

- Desetine priloga u ovoj godini posvećene su tzv. *Slučaju Mišić*, obuhvatajući izuzetno širok spektar ponašanja i reakcija – od osude do podrške, od pritiska do odbrane. Dovoljno je to proučiti da bi se videlo u kakvoj smo sutuaciji u domenu medija, sporta i nasilja
- “Presuda je poruka svima da se ovakvo nasilje više neće trpeti”, rekao je u obrazloženju presude sudija Velimir Lazović, dok odbrana upravo to napada, a navijači i dalje prete, čak i u sudnici (zbog čega su kasnije četvorica, ipak, provela mesec i po dana u pritvoru) (308, 329)
- Ministarstvo pravde i Republičko javno tužilaštvo su “saopštili da će se pridružiti naporima da nosioci pravosudnih funkcija budu u potpunosti zaštićeni” (336, 338)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 120

NAVIJAČI OSUĐUJU DRŽAVU

- “Država hoće da ugasi navijački pokret u Srbiji... Udarili su na nas jer smo mi jedino što je ostalo da dolazi na stadione. Fudbal u Srbiji je u katastrofalnom stanju, a ako nas sklone sa tribina, naš sport biće upropošćen” (356)
- Drakče Dimitrijević, zamenik disciplinskog sudije Zajednice Superlige, kako do sada sankcije nisu dale rezultate kaže: “Očigledno je da u ovaj problem mora da se uključi država. U Engleskoj problem sa huliganizmom nije rešio fudbalski savez nego država” (445)
- “Na novinarsko pitanje zašto poziva državu u pomoć ako nikad nije iskoristio najstrožu kaznu, Dimitrijević nije imao konkretni odgovor” (447)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 121

SEDAM PITANJA NAVIJAČA

- Krajem septembra 2008. godine novine prenose sedam pitanja koje navijači Crvene zvezde, posle izricanja presude navijačima, upućuju javnosti da bi usmerili njenu pažnju na pitanja koja, navodno, nisu razjašnjena ili na koja se i ne traže institucionalni odgovori
- Po nabranjanju tih pitanja, koja se ne odnose samo na presudu nego i na stanje u sudstvu i policiji, oni dodaju: "Ovim putem poručujemo svim zvezdašima da obrate posebnu pažnju na sudbinu kluba i da ne padnu pod uticaj sistematske kampanje koja se već duže vreme vodi protiv Crvene zvezde, njenih legendi i navijača" (444)
- Ovakav pogled na stvari veoma je indikativan a pokazuje se da nije i bez uticaja

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 122

ČETIRI PITANJA EKSPERTIMA

- Jedan dnevni list je formulisao krajem septembra četiri pitanja pravnim ekspertima o slučaju Mišić, nasilju i pretnjama ljudima iz pravosuđa. Stručnjaci uočavaju širok spektar problema i potrebu zajedničkog uključivanje svih navedenih činilaca u prevenciju, praćenje i sankcionisanje takvih slučajeva
- Goran Ilić sa Pravnog fakulteta u Beogradu traži "da se takav vid ponašanja ne propagira... a inače postoji inflacija nasilja preko medija" (454)
- Tihomir Konstantinović, advokat kaže da "nema dileme oko krivice, a kazna ima za cilj generalnu prevenciju, odnosno da zaplaši potencijalne izgrednike", zato "kazne moraju biti rigorozne" a on sugeriše i brže reagovanje: "pravo u zatvor sa stadiona, kao Englezi posle Hejsela" (454)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 123

- Maja Kovačević-Tomić iz Specijalnog suda opravdava kaznu i zalaže se “za prevenciju ovakvih slučajeva i primenu zakona”, kao i “za državnu zaštitu nosilaca pravosudnih funkcija” (454)
- Goran Petronijević, advokat: “Nasilje pre svega treba sprečiti prevencijom – klubova, društva, roditelja i škola... Potrebna je čitava sociološka studija, jer su svi oni i krivi. Mladi su onakvi kakvim ih mi stvorimo. U državi ništa ne funkcioniše... ovo će, nažalost, biti progresivna pojava... Mladi su često meta političke manipulacije” (454)
- Marko Nicović, ekspert za bezbednost: “U nekim zemljama za ovakva krivična dela izriču se i strožije kazne... Treba pratiti kompletan sistem. Policija mora da utvrди ko organizuje i pravi nasilje na sportskim priredbama i ko to sve finansira... Uticaj mafije je veliki... Mladi to čine, jer svoju budućnost gledaju na iskvarenom TV programu... Mladi shvataju da se u Srbiji ne isplati biti visokoobrazovan, pa beže u drugu krajnost” (454)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 124

MINUT ĆUTANJA

- Listovi prenose atmosferu sa stadiona, uz opise situacije, ali često je reč o velikoj galami, muzici i oglasima, odnosno rečima zvaničnog spikera, mahom bez osude “nemilih scena”
- Nešto je drugačije bilo posle ubistva navijača u Futogu...
- Počelo se sa minutom čutanja na utakmicama Lav kupa Srbije “povodom tragične pogibije navijača u Novom Sadu”, što je tužna poruka javnosti i navijačima (219)
- Pre toga piše se da je “ekstremna frakcija ‘firmaša’, zvana G3 sa Grbavice” stigla sa strane u Bački Maglić da bi tukla domaće navijače, razbila kafić i otela baner “Maglić malo selo, voli samo crno-belo”, a oni koji su o tome govorili “iz bezbednosnih razloga žele da ostanu anonimni” (220)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 125

DVA DERBIJA U JEDNOM

- O snazi organizovanih navijača govore izveštaji sa prvog narednog “večitog derbija” u Beogradu kada su “delije” rešile da demonstriraju navodni red i mir koji, izgleda, obesmišljava i samu utakmicu
- “Dokle više da se ubijamo”, ‘Nijedan srpski život nije vredan navijačkog rivalstva’, ‘Večna ti slava Dejane’... U gotovo polučasovnoj uspavanci na severnoj tribini Zvezdine najvernije pristalice su gotovo neočekivano potpuno nemo posmatrale večiti derbi. Nijedan aplauz, nijedan povik, niti jedan znak podrške za igrače... A onda kada se u 27. minutu ‘probudio’ Zvezdin ‘sever’ živnula je i igra i stvoren je istinski fudbalski ambijent...” (236), 27. minut je izabran jer 27 godina je imao nastrandali Dejan (254)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 126

POLICIJSKA TORTURA

- Policija u medijima retko dobija pohvale. Nekada su njene akcije praćene ironijom pa i osudom, naročito kada je reč o naknadnoj “obradi”
- Tako navijači *Rada* posle pritvora (“zbog nasilnog ponašanja na sportskoj priredbi”) “tvrde da su doživeli 24-satnu torturu u policijskoj stanici u Pirotu... Većina od njih je, zbog povreda dobijenih u policijskoj stanici, nakon puštanja iz pritvora potražilo pomoć u Urgentnom centru po dolasku u Beograd, a kažu da su neki policajci snimali batinjanje mobilnim telefonom... Davali su nam injekcije protiv bolova kako bismo izdržali što više batina... Uživali su u mučenju...”
- To list potencira naslovom: “Radovci ko u Abu Graibu”, što javnost razume kao torturu u američkom ratnom zatvoru nad kojom se nedavno zgražavao ceo svet (227)
- Sindikat policije saopštava da je to “notorna laž i da to srpska policija ne radi”, uz protest listu koji je to objavio. Kaže se još: Policajcima niko ne može uskratiti pravo na zaštitu, jer ako ne mogu sebe da zaštite, kako će zaštititi građane Republike Srbije od nasilnika i huligana” (461)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 127

NEDOVOLJNE I OLAKE OCENE

- Listovi povremeno traže od nekih analitičara ocene koje će biti ozbiljnije i dublje, odnosno stavove koji se ne svode na konstatacije nego vode ka rešavanju problema
- “Najlakše je reći i ovog puta da je to odraz stanja u društvu ili da se tako nešto događa, recimo, i u fudbalski superiornoj Italiji. Prava istina je da to, u stvari, i nisu navijači pomenutih klubova ni ljubitelji sporta uopšte, već huligani koji svoje frustracije i lične netrpeljivosti prikrivaju maskama navijača. Sportski klubovi se moraju energičnije boriti protiv zloupotreba svojih imena – smatra Miroslav Gavrilović sportski analitičar iz Novog Sada” (188)
- Međutim, “kad god bude pritvoren neki navijač zbog huliganstva, odmah se po službenoj dužnosti, pojavi advokat FK” (343)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 128

SMIRIVANJE ILI ODLAGANJE

- Uobičajeno je da mediji citiraju prve izjave iz MUP-a koje su mahom ovakve: “Jedino što možemo da vam kažemo jeste da se intenzivno radi na rasvetljavanju događaja i utvrđivanju identiteta napadača” (173)
- S druge strane, predstavnici uprave klubova skloni su da reaguju smirivanjem (primer posle demoliranja automobila igrača Crvene zvezde od strane grupe navijača), pa sportski direktor kaže igračima “da su se takve stvari događale i ranije, čak i u Grčkoj, i da treba da pokušamo što pre da zaboravimo na to” (173)
- Inače, ovaj napad “usledio je kada se stekao utisak da dolaskom novog direktora i trenera, počinje period stabilizacije... Dogodio se nezapamćen incident koji može da ugrozi ionako psihološki nestabilnu ekipu...” (174)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 129

ZAKAZIVANJE TUČA

- "Zakazivanje. Čuli ste da se zakazuje odlazak kod lekara, sastanak s devojkom, roditeljski sastanak u školi... Ali, novina je to i da se zakazuju tuče fudbalskih navijača u vreme i na mestu koje nema nikakvih dodirnih tačaka s fudbalskom utakmicom..." (168)
- Tuče se zakazuju poverljivim kurirom, telefonom, e-mailom, najavljaju preko interneta na tzv. društvenim mrežama... što je sasvim nov, bizarni fenomen u nas
- Ima slučajeva da navijači jednog kluba "pomažu" drugima daleko od svojeg grada ili terena – npr. simpatizeri Crvene zvezde i Olimpijakosa iz Atine su pobratimske navijačke grupe... (169), ili CZ i Spartaka iz Moskve (238)
- U slučaju ubistva navijača u Futogu beleži se: "Policija imala dojavu da se huligani spremaju na novi krvavi obračun, ali, navodno, nisu znali gde je mesto obračuna" (186)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 130

SAOPŠTENJA "GROBARA"

- Novinari, kao i u drugim slučajevima, imaju svoje poverljive izvore informacija iz navijačkih krugova, uz čiju pomoć uspešno "zaviruju iza scene" i tako osim pojavnje strane pišu i o "pozadini sukoba"
- Međutim, u nizu slučajeva i navijačke grupe se same javljaju "svojim" medijima da bi objasnili neki događaj, a kod dobrih vesti pominju se i imena...
- "Portparol 'Grobara' Miloš Đuričić: 'To što neko nosi dres Partizana i radi takve stvari ne znači da svi navijači Partizana to rade. Ne smeju se generalizovati stvari. U pitanju je izdvojeni incident i navijačka grupa 'Grobari' ograđuje se od toga... Što se nas tiče mi ćemo ovih dana pokrenuti akciju edukacije navijača. Obilazićemo navijače po unutrašnjosti i diskutovati o svim problemima sa kojima se navijači susreću'" (267)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 131

PROMENJENE ULOGE I PUCNJI

- Nova tuča je dogovorena sutradan posle krvavog obračuna navijača iz Beograda i Novog Sada u centru Novog Sada...
- “Prema pričama koje su juče kružile Novim Sadom, na železničkoj stanici u Futogu sukobile su se dve grupe navijača iz Novog Sada. Jednu grupu činili su navijači koji su doskoro navijali za *Partizan*, ali je od pre dve-tri godine, kada je zbog sukoba rukovodstva i navijača *Partizana* došlo do bojkota utakmica, ta grupa počela da podržava *Vojvodinu* i od tada traje velika netrpeljivost između navijača *Partizana* iz Novog Sada i ove grupe odskora pristalica *Vojvodine*. Taj animozitet je bio toliko jak da je na kraju izazvao i tragediju” (205)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 132

KAKO JE MIŠIĆU

- Neki listovi su potencirali nešto kao “selektivni sentiment” opisujući ko je i kako se oseća Mišić, koji zbog pritvora nije išao na matursko veče, čije drugarice plaču u sudnici i koji ne može da zagrli majku kojoj je na dan izricanja presude bio rođendan
- Milorad Mišić otac osuđenog Uroša Mišića objašnjava: “Moj sin je osuđen na 10 godina da bi se zaustavilo nasilje na stadionima. Niko u istoriji nije pokušao ubistvo bakljom... Verovatno su i moj sin i Trajković žrtve neke mnogo veće igre, čije detalje nikada nećemo saznati” (80)
- Kuriozitet je da je tokom izlaganja na суду stigla lažna dojava (upućena od “predstavnika Srpskih navijača”) da je podmetnuta bomba u Palati pravde, pa je određena dvočasovna pauza (88)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 133

KAKO JE TRAJKOVIĆU

- Pisalo se i o tome kako se oseća žandarm Trajković, koji ima trajne posledice (83), i koji kaže: "Dobio je zasluženu kaznu, ali ta kazna mi ipak neće vratiti zdravlje" (308)
- "Trajković nije prisustvovao izricanju presude, jer je u to vreme bio na lečenju u Neuropsihijatrijskoj dnevnoj bolnici VMA" (308)
- Jedan list posvetio je ceo tekst žandarmu koji tvrdi da mu je život uništen i da je reč o organizovanom pokušaju ubistva (319)
- "Neko je Uroša Mišića podučio kako je pred sudom i zakonom veći zločin ubiti policajca nego običnog 'grobara'... Uroš kao i da i sada misli da su neki zločini dopušteni, i da su neki ljudi manje vredni..." (119)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 134

POVREDE KAO DOKAZ

- Svi mediji su izdvojeno i naglašeno ponavljali stav sudskega veštaka da Trajkovićeve povrede "nisu opasne po život" i da on "nije imao povrede u ustima"
- Neki listovi su čak stavljeni i naslov "Sporne povrede žandarma Trajkovića", uz konstataciju da su "one bile 'obične', a ne teške kako ih je okvalifikovalo tužilaštvo" (212)
- Kako je veštak izjavio da povređeni nije imao povredu po ustima, list dodaje: "Ovim je, praktično, negirana Trajkovićeva izjava da mu je optuženi na utakmici gurao navijačku baklju u usta" (212)
- Branioci Mišića traže oslobođanje od odgovornosti...

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 135

REAKCIJE JAVNOG MNENJA

- Pred kraj burne sezone novinari svode račune, obraćajući se i javnosti, od koje se uvek "očekuje podrška" sređivanju stanja u našem sportu, ali pritom ne misle svi na isto
- Neki od anketiranih Beograđana ocenjuju da kazna za napad na žandarma nije preoštra, oni koji žive u drugim zemljama čak smatraju i da je blaga, i da je bilo krajnje vreme da se nešto preduzme... Građani upoređuju ovu sa ranijim i kaznama za neka druga nedela (npr. silovanje) smatrajući da su ostale kazne blage (415)
- Ljudi govore da je neophodna promena uprava klubova, drugačija kaznena politika i policija, reforma pravosuđa... Ministarstvo omladine i sporta u svom saopštenju, takođe, je tražilo najstrože kazne posle afere sa majicama...
- Objasnjenja se nalaze i u srozavanju ugleda kluba da bi ga neko što jeftinije kupio

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 136

PRETNJA SAMOSPALJIVANJEM

- Publicitet je dobila i pretnja majke osuđenog navijača Mišića da će početi štrajk glađu zbog izrečene drakonske kazne njenom sinu, i da će se spaliti "kao Jan Hus u Češkoj" i to "pred spomenikom pravde caru Dušanu Silnom, na platou ispred ulaza u Palatu pravde!" (417), a sve to prema tvrdnjama Mišićevog advokata, jer ona se nalazi u šoku "sa nitroglicerinom pod jezikom"
- On dodaje da cela porodica preti štrajkom glađu – od sestre i oca do babe i dede, a to najavljuju i neki navijači, posebno zato što je Uroš u vreme izvršenja dela spadao u mlađa punoletna lica sa nepunih 19 godina
- Advokat poručuje i da se "Uroš plaši da će ga policija u zatvoru ubiti" a on je "direktni potomak vojvode Živojina Mišića" (417)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 137

SRBI, RUSI I GRCI

- Nova pojava je i svojevrsna navijačka internacionala...
- “Koliko su ‘Fratrija’ i ‘Delije’ usko povezani, najbolje ilustruju podaci sa sajta navijača *Spartaka* iz Moskve. Jedan od četiri jezika na zvaničnom sajtu ‘Fratrije’ je srpski, a fanovi *Spartaka* putem interneta prodaju crvene majice s natpisom ‘Kosovo je Srbija’, ali i dukseve ‘Delija’ ‘Krejzi nort’ (428)
- “Pripadnici *Spartakove* navijačke grupe ‘fratrija’, što u prevodu znači ‘bratstvo’, poznati su u Rusiji kao organizacija sa radikalnim desničarskim stavovima. Usko su povezani sa ‘delijama’, navijačima *Crvene zvezde* i ‘gejt seven’ fanovima grčkog *Olimpijakosa*. Sve tri navijačke grupe vežu iste boje crveno-bele i ista pravoslavna vera” (429)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 138

UGROŽENOST NOVINARA

- Povodom obračuna navijača u centru Novog Sada i napada na novinare UNS saopšava: “Od državnih organa očekujemo da napadače što pre pronađu i kazne. U protivnom, spisak nerasvetljenih ubistava novinara i napada na naše kolege postaće još duži, a država će i dalje u očima javnosti demonstrirati nemoć pred ovim društvenim problemom... Svaki nekažnjeni šamar kolegama, dok se ovi slučajevi ne rasvetle, predstavljaće istovremeno i šamar za celu novinarsku profesiju u Srbiji” (168)
- Mediji se ne retko optužuju za svoje izveštavanje, i to od niza aktera problematičnih zbivanja u sportu, npr. *Crvena zvezda* je objavila saopštenje u kojem se “kritikuju mediji koji su apostrofirali postupak fudbalera, a ne ‘izuzetno lepu igru i evrogol Miljaša’” (346)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 139

DISCIPLINOVANJE NOVINARA

- Novinari se retko žale na svoj položaj u ovom kontekstu, a još ređe bivaju u tome eksplisitni - što iz profesionalnih, što iz "preventivnih" razloga, jer su dobro obavešteni...
- U jednom komentaru se, ipak, progovorilo i o tome: "Bilo je i slučajeva kada su ti samozvani najverniji navijači novinarima posle konferencija upućivali primedbe da 'paze šta pitaju i pišu, inače će ubuduće morati da se osvrću iza sebe kada dolaze na *Marakanu*'. Na primedbe upravi da novinari ponekad od 'nezvanih gostiju' ne mogu doći na red da razgovaraju sa igračima odgovori su se uglavnom svodili na to da su i navijači sastavni deo kluba i da imaju pravo, kao i bilo ko drugi, da vode dijalog sa fudbalerima i trenerom" (393)
- Na utakmici *Borac – Partizan* u Čačku jedan operativac FK *Partizan* fizički je nasrnuo na reportera jednog lista iz Beograda nezadovoljan pitanjem o isključenju Dijare" (495)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 140

P(R)OZIV MEDIJIMA

- Mediji su nekada u naglašeno protivrečnoj poziciji jer se nekoliko strana u događajima o kojima pišu pozivaju na njih, ili ih "prozivaju" i upozoravaju, mada su izražena i velika očekivanja od medija, dok se o slobodi i samostalnosti medija uopšte i ne priča
- Na transparentu u Nišu (*Crvena zvezda – Radnički*) "delije" su napisale: 'Sudstvo, politika, mediji su marionete režima', zbog čega je delegat utakmice prekinuo igru" da bi ona bila nastavljena tek kada je platno sklonjeno (398), ali ono je ponovo razvijeno pa se utakmica dva puta prekidala (407)
- Jeden neimenovan član uprave *Crvene zvezde*, pak, kaže: "Mediji takođe moraju da pokrenu kampanju da se stane na put huliganstvu... Nisu to navijači, već organizovana fizička sila" (396)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 141

ODGOVORNOST NOVINARA

- “Za eskalaciju nesportskog ponašanja na terenima i van njih odgovornost snose i novinari, jedan je od zaključaka Okruglog stola pod nazivom ‘Uloga medija u sprečavanju nasilja u sportu’. I sportski novinari, kao i urednici štampanih i elektronskih medija snose veliku odgovornost za sve veću i opasniju eskalaciju nasilja na sportskim borilištima i van njih. To je, između ostalog, jedan od zaključaka okruglog stola koji su organizovali Ministarstvo sporta, Vaterpolo savez Srbije i Udruženje sportskih novinara Srbije.
- Osnova za ovu tematsku raspravu bilo je istraživanje pod nazivom ‘Uloga medija u sprečavanju nasilja u sportu’, projekt na čijem čelu je bila novinar Sportske redakcije Radio Beograda Snežana Pantović” (470)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 142

ULICE U RUKAMA HULIGANA

- Napadnuti snimatelji “žestoke masovne tuče” u sred dana u Novom Sadu, gde je izboden simpatizer Partizana, dok su navijači oteli traku sa snimljenim materijalom RTV Panonija. Kolegijum ove televizije je izdao saopštenje u kojem se, između ostalog, kaže da apeluju na državne organe da što pre pronađu napadače kao i da “što pre ulice otmu iz ruku huligana i vrate građanima” (149)
- Pokazalo se u više slučajeva da se tuče odigravaju veoma često i van stadiona i van organizovanog dolaska navijača iz drugog grada, kojima se daje policijska pratnja
- Zanimljivi su kriterijumi za neke konstatacije medija, npr. “Na samom stadionu tokom meča bilo je mirno, osim kraćeg sukoba navijača Vojvodine s pripadnicima Žandarmerije” (150)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 143

ŽARGON, SLENG U MEDIJIMA

- Navodeći izjave nekih učesnika, posebno navijača, u opisanim događajima, daju se tipični izrazi koje oni koriste:
- *Delije i severna armija* (navijači Crvene zvezde), *grobari* (navijači Partizana), *večiti derbi, ferka, jedan na jedan, iskeširati, fiksirati pandura, Marakana, nemili događaji*, publika je tamnopolutom fudbaleru skandira *gru-gru* on njoj *srednji prst*, čete navijači *Borca* iz Čačka, *kornjače* (policajci u oklopu), *neprimereno ponašanje, kohorta* (navijači Osijeka), *torcida, Bed blu bojs, crveni đavoli* navijači Radničkog iz Kragujevca, *susret visokog rizika, kockasti* navijači Hrvatske, *tifozi rivalskog kluba, pokoškati se, verbalno prepucavanje, verbalne provokacije, čarke, dva sukobljena tabora, slaninari* (navijači Vojvodine), navijačka grupa *firma* iz Novog Sada (za koju se navodi da ima svoj "kodeks"), *junajted fors i radovci* (navijači Rada), *Torcida - Zagreb* (navijači splitskog Hajduka), *meraklije* (navijači iz Niša), *fratrija i bratstvo* (navijači Spartaka iz Moskve), *Gejt seven* (navijači Olimpijakosa)...

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 144

POZIVANJE NA ZAKONE

- U nekim tekstovima se pominju zakoni kojima su regulisana i sankcionisana izvesna ponašanja u domenu sporta ili nasilja uopšte. Osim u težim slučajevima nije uobičajeno da se daju i članovi zakona i raspon predviđenih kazni – ali to deluje upozoravajuće, a možda i otrežnjujuće za izgrednike
- Najčešće to su Krivični zakonik Srbije (članovi 30, 33, 114, 123, 323...), npr. krivična dela uništenja i oštećenja tuđih stvari (148)
- Zakon o prekršajima, Zakon o javnom redu i miru
- Pozivanje na član 69 Zakona o policiji (organizovano snimanje prilaznih pravaca i ulaza na stadion) (151)
- Zakon o sprečavanju nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama... Novi Zakon o sportu u pripremi (rok za donošenje 31.1.2009.)
- Prekršaj po Zakonu o oružju i municiji (147, 148)
- Zakon o prometu eksplozivnih materija (148)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 145

ZAŠTITA SUDA I SUDIJA

- Naše pravosuđe je na meti povremenih kritika, ali citira se stav iz Ministarstva pravde Srbije uz konstataciju: Dosta vređanja sudija
- “Pomoćnik ministra pravde Srbije Slobodan Homen izjavio je da vređanje sudija i nedolično ponašanje u sudnici više neće biti tolerisano, i podržao postupanje MUP-a i tužilaštva u slučaju privođenja i procesuiranja osoba koje su pretile posle izricanja presude Urošu Mišiću za pokušaj ubistva žandarma.
- Više neće biti tolerisano vređanje sudija i nedolično ponašanje prilikom izricanja presuda. Ministarstvo je pripremilo izmene krivičnog zakonika, kojima će takvo ponašanje biti ocenjeno kao krivično delo - rekao je Homen” (378)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 146

NAŠ PROBLEM I SVETSKI MEDIJI

- U jednom trenutku mediji su morali opet da naglase da je došlo vreme za obračun sa sportskim kriminalom, potkrepljujući to citatima iz stranih izvora – od Engleske, Nemačke, Francuske, Italije i Španije do listova, RTV stanica, agencija i internet portala u susednim zemljama
- “Svetски mediji osudili su i zgrozili se podrškom navijača i igrača crveno-belih huliganu osuđenom na desetogodišnju zatvorsku kaznu zbog pokušaja ubistva pripadnika žandarmerije.
- Najveću osudu na račun *Crvene zvezde* izrekli su mahom britanski mediji uz navode da se Srbija tek posle 2000. godine počela suočavati sa problemom podivljalih huligana koji je Engleska rešila još početkom devedestih. *Independent* navodi da se na mečevima svih srpskih klubova navijači uglavnom zabavljaju uzvikujući imena haških optuženika uz isticanje političkih transparenta.

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 147

- Nemački *Bild* u tekstu o prvom navijaču koji je u Srbiji osuđen na deset godina zbog pokušaja ubistva donosi i komentar da je subotnji incident, u kome su pored navijača učestvovali fudbaleri i uprava kluba, u stvari velika sramota velikog kluba koji je svojevremeno bio i šampion Evrope.
- Španski i italijanski mediji ponašanje fudbalera *Crvene zvezde* preneli su samo u formi vesti, a jedino je *Marka* u svom internet izdanju objavila kraći tekst u kome osuđuje kapitena crveno-belih, Nenada Milijaša što davanje podrške čoveku koji je optužen za pokušaj ubistva smatra potpuno normalnim. Italijanski dnevnik *Korijere dela Sera* na svojoj internet stranici u kratkoj vesti navodi da „srpski klubovi isto kao i italijanski uvek igraju po notama koje sviraju huligani s tribina“.
- Francuski *Figaro* prenosi da uprava i fudbaleri *Crvene zvezde* strahuju od svojih navijača i da je presudom u slučaju Uroša Mišića država konačno rešila da se obračuna i sa kriminalom u vidu huliganizma” (470)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 148

KAKAV DISCIPLINSKI PRAVILNIK

- U nekoliko slučajeva mediji prenose pozivanje pojedinih funkcionera na Disciplinski pravilnik FSS, za koji se u slučaju primene na istrčavanje igrača Zvezde sa spornim majicama kaže da je “nedorečen” ili “veoma štut po ovom pitanju” (352)
- Navodi se stavka “Vređanje i klevetanje” iz člana 68 i konstatiše: “Zanimljivo je da se pravilnici naše fudbalske organizacije stalno uskladjuju sa aktima FIFE i UEFE, ali se kod nas uvek pojavi nešto što propisima nije obuhvaćeno, ili nije precizno objašnjeno” (352)
- Komesar za takmičenje FSS podseća: “Klub je odgovoran za postupke igrača i navijača” (354), a on misli da se incident “može kvalifikovati kao nedisciplina” (358)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 149

TRAGANJE ZA NADLEŽNOŠĆU

- Zanimljivo je da neki fudbalski funkcioneri nalaze da Disciplinski pravilnik FSS ne predviđa kaznu za vlasnika i funkcionera kluba, što je bila tema u slučaju "hvatanja za gušu" sudije Milana Karadžića od strane Mirka Vučurevića na utakmici *Banat – OFK Beograd*
- Ali, ako nije funkcioner onda je građanin i gledalac i ne podleže regulativi FSS nego Zakonu o sprečavanju nasilja na sportskim terenima. "Za to je, međutim, potrebno da neko podnese prijavu redovnom, a ne fudbalskom sudu..." (471)
- Uostalom, kaže se da se nikom ne može zabraniti da bude vlasnik kluba...
- "Srbija ima i dobre fudbalske propise, ali ih često ne poštuje" (471)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 150

NEOTKRIVENI NALOGODAVCI

- Bilo je mnogo komentara o samom događaju i kazni za "protest majicama protiv presude", pa je utvrđeno da je to najistrožija novčana kazna u našem fudbalu (478)
- U jednom naslovu se, ipak, konstatiše: "Niko nije kriv" (481), ali ima i "razrade" na ovu temu: "Naredbodavac u aferi 'majica' mora da bude zadovoljan epilogom jer je ostao neotkriven, čime je izbegao kaznu udaljavanja iz srpskog fudbala na duži period" (478)
- Valjda su u pravu i oni koji su govorili: "Moram da istaknem da je ovo samo sportska sankcija" (482)
- Dan Tana o saslušanju u policiji ima i reči pohvale: "Inače, u policiji su bili vrlo korektni. Ovi naši su mnogo kulturniji nego u Engleskoj i Americi – za milionski auditorijum u emisiji 'Poligraf'" (484)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 151

EVROPSKI SPORAZUM

- Retko se eksplicitnije pominje regulativa u drugim zemljama, ali se u nekoliko tekstova novinar poziva na evropska pravila misleći pre svega na Evropski sporazum o nasilju i nedoličnom ponašanju gledalaca na sportskim priredbama, posebno na fudbalskim utakmicama, koji je usvojio Savet Evrope u Strazburu još 19. avgusta 1985. godine
- Inspektor FIFA i UEFA u Cirihu Rene Eberle osudio je potez kluba i igrača crveno-belih (fudbaleri u majicama “Pravda za Uroša”, koje su kasnije dobacili navijačima) jer “to nije moguće ni u jednom klubu u Evropi... Čudno je da jedan klub kao što je Crvena zvezda dopušta da im navijači komanduju...” (345)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 152

POLICIJA I NJEN SINDIKAT

- Novinari i mediji rado citiraju celovito ili u delovima saopštenja policije o navedenim događajima ili o privođenju, zadržavanju i pritvaranju vinovnika ili osumnjičenih
- Najčešće se daju samo inicijali ali ima redakcija koje odmah, i pre sudskog postupka, pišu puna imena, godine, mesto i neke druge podatke o prekršiocima
- Publicitet je dobilo saopštenje Policijskog sindikata Srbije koji ocenjuje da su kazne za navijače “blage i neprimerene”, jer: “Ukoliko se policijcu uništava autoritet i ukoliko nasilje ne bude praćeno adekvatnom kaznom vrlo brzo ćemo postati društvo haosa u kome će dominirati zakon jačeg i brutalnijeg” (114, 335)
- Advokat osuđenog kaže: “Uroš Mišić je žrtva najobičnije policijske ujdurme” (123)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 153

POLICIJA APELUJE NA MEDIJE

- Obe strane u društvenom sporu (navijači i policija) uviđaju značaj medija i obraćaju im se za podršku, ali samo u vidu apela za objektivno i uravnoteženo informisanje i komentaranje
- “Policijski sindikat osuđuje postupak navijača i fudbalera Crvene zvezde, koji su na subotnjem meču sa Jagodinom pružili podršku osuđenom Urošu Mišiću i apeluje na medije da ne izostavljaju posledice koje je napad uzrokovao kod policajca Trajkovića, jer se u suprotnom kreira slika o nepravedno visokoj kazni i uništenju jedne mladosti” (371)
- “Žalosno je i razočaravajuće...da jedan ugledan sportski klub stane na stranu onih koji veruju u zakon sile, a ne u pravosudni sistem zemlje” (371)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 154

STAV O POZADINI INCIDENATA

- “Nekadašnji prvi čovek beogradske policije advokat Marko Nicović tvrdi da bi čelnici Zvezde koji su omogućili unošenje spornih transparenata, kao i oni koji su odobrili nošenje majica, mogli bi da dobiju višegodišnje zatvorske kazne.
- Navijači su postali ozbiljan bezbednosni problem po sve urbane sredine. Zbog ovog što se dogodilo na stadionu, čelni ljudi Crvene zvezde bi mogli da dobiju višegodišnje zatvorske kazne. Ipak, policija bi trebalo da detaljnije operativno ispita vođe navijača, koje su po mom mišljenju marioneta u rukama tajkuna i mafije, koji vode rat nad ‘zlatnim rudnikom’, kakav je fudbalski klub Crvena zvezda – kaže Marko Nicović u tekstu pod naslovom Vođe u rukama tajkuna” (372)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 155

POLICIJA ZNA HULIGANE

- “Prema policijskim saznanjima, u Srbiji ima oko 2.000 huligana, a kao najaktivniji, odnosno najopasniji, navode se navijači Crvene zvezde, Partizana, Rada i Zemuna” (197)
- Policija (npr. Policijska uprava Pirot) navodi da “među kolovožama sukoba ima povratnika koji su počinili najteža krivična dela, kao što su razbojništva, pa čak i ubistva” (204)
- Službeno praćenje imalo je i neobičan rasplet u slučaju Trajković jer se navodi da je “devojka jednog od ‘delija’ tada zaposlena u MUP-u svom dečku odala informaciju da žandarmi u civilu dolaze na sever kako bi otkrili kanale kojima pirotehnika stiže na stadion” - ko je koga dalje pratio videlo se iz surovog epiloga (334)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 156

IZ NAVIJAČKIH FORUMA

- Nisu usamljeni slučajevi kada se u tekstu ili uz njega, daju pregledi reakcija na sam događaj ili postupak policije, presude sudova, itd. koje su objavljene na nekim internet forumima
- Nekada se stiče utisak da ono što ne želi da kaže novinar, možemo pročitati u tim iskazima – bez obzira da li su oni sasvim spontani ili su, ipak, nečim podstaknuti
- Internet portal *Mondo* objavljuje i snimke sa utakmica (78) gde su se “navijači palili bakljama međusobno... ali napadnuti navijač iz straha ne sme nikome da prijavi teže povrede”.. što se dešavalo posle presude Mišiću i nije imalo naročitog efekta na ostala zbivanja

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 157

OSUDE SA INTERNETA

- Listovi retko upućuju na praćenje cele ove problematike u elektronskim komunikacijama, ali novinari u prilog svojih teza citiraju reakcije na Internetu, Fejsbuku i drugim društvenim "stranama"
- "Dotakli smo dno. Gore i tužnije od ovoga ne može"...
"Sramota i bruka za Srbiju"...
- "Za mesec dana ponovo ćemo da kukamo kako policija vrši represiju nad navijačima. Za mesec dana će svi osim rodbine i prijatelja zaboraviti ovaj tragičan događaj...E, Srbijo!" (267)
- Pucao je zato što je kukavica, jadan i iskompleksiran, nadobudan i glup... Dragan;

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 158

- Ma nisu to navijači, to su najobičniji maloumnici. I ja navijam za *Partizan* pa ne idem da se bijem sa ostalim navijačima. Treba ih sve pohapsiti za primer. Ma oni su ruglo države i bilo kog kluba... Gaga
- Ove kretene što ne dozvoljavaju normalnim ljudima da dolaze na sportske priredbe treba uposliti na teškim poslovima... Dragan, KG;
- To radi svaka iskompleksirana budala koja misli da time dokazuje svoju snagu... Ekstra
- Ljudi, daj da neko više stane na put tim bitangama nazovinavijačima... Navijač
- Navijači!? Banda...! Pa vi stvarno niste normalni... Zorica (199)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 159

FORUM “DELIJA” O PRESUDI

- Po izracanju presude njihovom članu Urošu Mišiću forum navijača Crvene zvezde donosi veći broj reakcija “od zapanjenosti, preko izliva besa i sočnih psovki na račun pravosuđa, policije i napadnutog žandarma (‘Delije: Kazna kao i za ubistvo’). Deo njih poziva na organizovanje akcija kojima bi pomogli osuđenom navijaču... Treba svima pokazati i dokazati da smo Uroš svi mi!” (316)
- “Na forumu navijača Crvene zvezde, pojavili su se pozivi na likvidaciju Nebojše Trajkovića” To je samo jedan od više stotina komentara na presudu, uključujući pogrdne reči pa čak i kletve... Psovke su upućene i sadašnjem i bivšem ministru policije Ivici Dačiću i Dragunu Jočiću... (376)
- Neki, pak, upozoravaju “da ovaj forum čitaju i ‘žandari, novinari, kao i ostali otpadnici društva” (376)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 160

UPOREDNA ANALIZA PRESUDA

- Presuda se posebno napada kroz uporednu analizu ostalih “dela” i presuda za njih tokom nekoliko godina, ili se naglašava da je bilo stvarnih ubistava i stradanja u događajima oko ili van sporta kada su počinioči blaže kažnjeni, što indirektno potvrđuje stav mnogih stručnjaka da je takva kaznena politika uticala na - dalji razvoj huliganizma
- “Pored toga, navijači su pronašli vest od pre nekoliko godina u kojoj se navodi da je sudija Lazović doneo oslobođajuću presudu Andriji Draškoviću za ubistvo Surčinca Zorana Plečića Pleće. To, prema njihovom mišljenju, dovodi u pitanje kredibilnost ovog sudsije
- Džaba pravo, sudstvo, zakletve, kad čitate žandarske presude... Sudije, Bog će da vam sudi – jedan je od pretećih komentara” (376)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 161

POGLED NA DRUGE ZEMLJE

- Mediji ređe nego što bi bilo korisno komentarišu situaciju u drugim zemljama kada je reč o ovim temama
- Ipak, posle ubistva u Futogu pišu: "Nema odlaganja utakmica... kod nas za razliku od Italije u kojoj je u novembru prošle godine odloženo kolo zbog ubistva navijača *Lacija* uoči duela sa *Juventusom*, niko još ne razmišlja o eventualnom odlaganju utakmica. Time bi se stavilo svima do znanja da je život važniji od fudbala" (186)
- U Srbiji su važniji drugi rezoni: "Žalimo za ljudskim životom i osuđujemo takvo ponašanje navijača. Odlaganje bi poremetilo prvenstvo, rekao je Miodrag Janković, generalni sekretar Zajednice klubova Superlige" (186)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 162

PSIHOLOŠKI PROFIL NASILNIKA

- Nema mnogo zadržavanja na tome šta bi moglo da karakteriše one koji su zabeleženi kao nasilnici ili čak izvršioci najtežih dela, navodno podstaknuti navijačkim strastima, a i nije na medijima da prave njihove "psihološke profile"
- Obično se citiraju izjave prijatelja, komšija, ljudi iz kraja... koji žele da ostanu anonimni... iskazuje čuđenje što je dotični to uradio, iako je bio npr. "miran momak", mada ima i onih koji se sećaju povremenih izgreda, situacija iz detinjstva, lošeg uticaja društva, alkohola i slično
- Žrtva i nasilnik se često nisu ni poznavali, a grupa je uticala na njihovo agresivno ponašanje, čak i kada je navodno bila zakazana tuča "jedan na jedan" dok su ostali dolazili "za svaki slučaj"

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 163

PROBLEM SU POVRATNICI

- Ima dosta slučajeva da su huligani višestruki povratnici i da su više puta privođeni ili čak kažnjavani za slična dela, a u svakom konfliktu sve više učestvuju i maloletnici
- “Praksa pokazuje da pojedini vandali imaju po 30-ak prijava – što krivičnih što prekršajnih – i dalje nesmetano dolaze na stadione... Dešava se da tužilac za nekog huligana koji ima podebeli dosije odluči da ‘ide u redovnom postupku’. Puste ga, umesto da završi u pritvoru bar mesec dana i tako bude sklonjen s ulica i stadiona” (279)
- “Kod nas se prave velike greške jer klubovi često brane navijače... Cilj uprava trebalo bi da bude povratak pravih navijača na tribine... Huligane moramo skloniti, a to se može samo primenom zakona, kao u Engeskoj” (279)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 164

OŠTRIJE MERE U EVROPI

- U prilog oštijih mera prema huliganima pominju se uspesi društva i policije u drugim zemljama uz podnaslove tipa “Stroge kazne u Evropi” (228, 276)
- Primer su rigorozni zakoni u Velikoj Britaniji, Nemačkoj, Francuskoj, Italiji i Španiji
- Podseća se da je “u mnogim evropskim državama na snagu stupio zakon koji predviđa višegodišnje kazne za svaki vid nasilnog ponašanja na stadionu i van njega, pa su incidenti kakvi se događaju u Srbiji gotovo nezamislivi... Ostaje pitanje koliko još mladih osoba treba da plati glavom da bi se tužilaštvo i policija ozbiljnije uhvatili u koštač s bujicom nasilja” (228)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 165

POLITIKA I SPORT

- Mediji pominju i sport u drugim zemljama kao dopunu stava o događajima kod nas ili kao primere slične našima. Tako je bilo u vezi sa brojnim incidentima u Zagrebu, kada je uhapšeno na desetine navijača iz Hrvatske ali i iz Engleske. Gostujući navijači provocirali su hrvatske skandiranjem "Srbija, Srbija", što je bilo dovoljno za tuču... U Londonu oni su provocirali Hrvate noseći fotografije sa likom haškog optuženika Ratka Mladića (145)
- Podseća se na kazne igranja bez publike, opravdano zatvaranje kapija stadiona na zahtev policije, a "u vreme nestabilne političke situacije u zemlji i straha od velikih nereda čak šest prvenstvenih okršaja održani su bez gledalaca (sezona 2002/03)...kao i neke međunarodne utakmice" (165)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 166

PRIMERI OBESTI

- "Navijači su se međusobno gađali komadima betona, odvaljenog sa tribina, pri čemu su lake ozlede zadobila i dvojica policajaca" (2)
- "Navijač je čvrsto držao policajca i udarao kolenima" (129)
- Mahom se daje kvalifikativ "nasilničko ponašanje na sportskoj priredbi" (129)
- "Zbog optužbe da su izazvali nacionalnu, rasnu i versku mržnju i netrpeljivost, njima je zaprećena kazna od šest meseci do pet godina zatvora", a "podelili su unaokolo bele kapuljače sa prorezima za oči, nalik maskama Kju-kluskana... Podizali su desnu ruku, uzvikujući 'Zig Hajl'..." (3)
- "Na stadionu Crvene zvezde juče je otkrivena velika količina pirotehničkih sredstava. Policija je ispod sedišta na severnoj tribini pronašla 50 baklji, 30 dimnih bombi, 20 topovskih udara, 30 fleš baklji i 15 vatrometa" (139)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 167

TRAGOVI NA POPRIŠTU

- "Razlupani izlozi, polomljena stakla na vozilima i gomila pobacanih baklji i kamenica po centru Novog Sada rezultat su masovne tuče koja je juče pre podne izbila u centru grada između stotinak navijača *FK Vojvodina* i pedesetak navijača *FK Partizan*... Počeli su da urlaju i trče jedni prema drugima. Kamenje, flaše i baklje letele su na sve strane..." (138)
- Radnica kafića kaže: "Napišite slobodno da je ceo incident gledao kordon policije, ali da nisu hteli da intervenišu..." (141)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 168

NAVIJAČI BIJU FUDBALERE

- "Navijači Crvene zvezde u četvrtak uveče na brutalan način prekinuli su slavlje fudbalera *Partizana*, koji su proslavljali titulu jesenjeg šampiona, u klubu *Rič* na Senjaku, nasrnuvši pištoljem na njih... Tragedija je izbegnuta brzom reakcijom obezbeđenja kafića... A igrači su u kratkom roku napustili objekat, i tako sprečili da dođe do totalnog horora" (161, 162)
- Ali, navijači ne napadaju samo suparničke nego i fudbalere "svog" tima, za šta je indikativan primer kada su "nekoliko dana pre toga navijači *Partizana* upali u klupski autobus i pretili fudbalerima" (161)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 169

‘DELIJE’ ŠALJU ‘PORUKE’

- “Na parking Fudbalskog kluba Crvena zvezda juče popodne upalo je dvadesetak huligana sa kapuljačama na glavama, naoružanim kamenicama, drvenim motkama i metalnim šipkama i demoliralo 13 automobila fudbalera Crvene zvezde... Očevici tvrde da obezbeđenje na parkingu nije reagovalo... Pola sata posle incidenta stigla je i policija koja je izvršila uviđaj” (156)
- Jedan list u podnaslovu uz ovaj incident, govoreći o nezadovoljstvu stanjem u klubu i slabim igrama, navodi: “Delije poslale još jednu jasnu poruku da niko ne sme da se igra ugledom kluba” a to javlja i portal *Mondo* (158)
- Podseća se i na raniji “šamar koji je jedan navijač lupio fudbaleru Ognjenu Koromanu”, i dodaje da je u tom trenutku klub bio poslednji na tabeli... (158)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 170

ŠAMAR UPOZORENJA I STRAH

- Ošamareni igrač je kasnije rekao kako “nije to toliko ozbiljno bilo”, kako su “navijači njihov dvanaesti igrač” i “imaju pravo da se ljute zbog slabih rezultata”, a novinar dodaje da im je taj “dvanaesti igrač” polupao 13 automobila, dok igrači vele da “uopšte nije utvrđeno da su to navijači uradili” (390)
- Ima glasova da su igrači Zvezde “izbegavali da se zadržavaju na javnim mestima”, menjali su telefonske brojeve, slali izvidnicu pri izlasku sa treninga, neki znaju da su navijači na fejsbuku sastavljeni tim... A legenda Dušan Savić kaže da se nekada nije događalo ono čega ima danas, međutim: “To je odraz vremena u kome živimo”, a drugi stariji fudbaler reče: “Ne treba mi da drhtim na ulici kad stojim na pešačkom prelazu”. Ipak, “ovo nije prvi put da navijači Zvezde strahom dovode u red svoje ljubimce” (390)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 171

STAV UPRAVA DVA KLUBA

- “Ograđujemo se od huliganskog ponašanja grupe neobuzdanih mladića, koja je vandalskim postupkom nanela nemerljivu štetu ne samo našem klubu nego i Čačku, gradu nadaleko poznatom po gostoprимству i prijateljstvu” – Upravni odbor *Borca* iz Čačka (126)
- Zanimljiv je potez uprave *FK Crvena zvezda* koja je na sledećoj utakmici između *Zvezde* i *Hajduka* iz Kule (gde je 2. decembra 2007. godine došlo do teškog incidenta) odlučila da ulaz bude besplatan, podstičući fer atmosferu (123, 124)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 172

NOVE KAZNE U ZAKONU

- U nekoliko slučajeva listovi navode kazne za sportiste (fudbalere, košarkaše, funkcionere...) prema Zakonu o sprečavanju nasilja na sportskim priredbama
- Primer je golman *Partizana* Đorđe Pantić, osuđen na 30 sati društveno korisnog rada, koji je kaznu “izdržao” na Institutu za transfuziju krvi u Beogradu (115)
- O toj vrsti kazne pisano je i u slučaju Predraga Danilovića, predsednika *KK Partizan*, koji je u Vršcu za vreme utakmice naneo lakše telesne povrede košarkaškom arbitru Marku Jurasu u svlačionici... koji se kasnije složio da se Daniloviću izrekne takozvani oportunitet, odnosno neki oblik društveno korisnog rada (106)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 173

TRENERI BI DA SMIRUJU

- Indirektno mediji daju do znanja da je uloga naših trenera, bar kad je fudbal u pitanju, dosta limitirana
- U više navrata citiraju se njihove relativizujuće izjave – da se ne bi zamerili ni igračima, ni upravi, niti navijačima
- Tako je bilo u *Crvenoj zvezdi* posle razbijanja 13 automobila igrača koji su upravo počeli trenig, a i u *Partizanu* se pominju slične reakcije, jer trener nije uspeo da objasni Moreiri zašto ne može da igra protiv *Javora*, odnosno zašto je kažnjen jednom utakmicom neigranja posle sukoba sa Gajem iz *Crvene zvezde*: “Samo sam mu rekao ‘Ovo je Srbija’, što bi u prevodu trebalo da znači da ovde neke stvari veoma često nisu logične. Čini mi se da nije bio zadovoljan objašnjnjem” (270)

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 174

NAJDRAMATIČNIJI NASLOVI

- U novinama nalazimo izrazito dramatične naslove, koji se u većini slučajeva ne mogu smatrati senzacionalističkim, jer opisani događaji ukazuju na teške probleme i posledice – jedino nismo sigurni da li smo na sportskim ili na stranicama o policiji, sudu, korupciji, kriminalu...
- Primeri: Navijači optuženi za rasizam (3), Divljanje do samouništenja (19), Širili rasnu mržnju (34), Hteli su da me ubiju (36), Hronika navijačkog bezumlja (52), Napali žene i decu (65), Surovo (80), Sreća je roditelja što im nisam ubio sina (91), Ne ponovilo se (96), Nisu valjda Srbi rasisti (97), Huligani povredili policajce (101), Bakljama na policajce (102), Žrtva huligana (107), Trener tukao sudiju (112), Tukli svog crnca (118)...

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 175

- ...*Udario fudbalskog sudiju u lice* (121), *Huligani mu ubili san* (127), *Žandarm ima noćne more* (133), *Masovna tuča navijača* (138), *Osumnjičeni za oružje i razbijanje* (148), *Jedan mladić izboden, povređena još trojica* (149), *Obračun navijača noževima, dvoje novinara pretučeno* (151), *Sevali noževi u Novom Sadu* (152), *Pištoljem na šampione* (161), *Pištoljem na igrače* (162), *Krvavi danak dogovorenog navijačkog obračuna* (187), *Tragičan 'revanš' navijača* (188), *U pritvoru i ubica* (189), *Bezumlje uzima danak* (193), *Povrede opasne po život* (195), *Situacija je alarmantna* (198), *Kukavice, bolesnici, bednici* (199), *Navijač ubijen u tuči* (200), *Crni bilans* (201), *Kolovođe-kriminalci* (204), *Poginuo navijač* (205), *Policajci povređeni u tuči* (209), *Veštak: Žandarm bio brutalno pretučen* (210), *Palicama na Srbe* (215)...

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 176

- ...*Navijači tukli putnike u autobusu* (220), *Ubica navijača još u bekstvu* (223), *Policija još lovi Dejanovog ubicu* (225), *Radovci kao u Abu Graibu* (227), *Crna tačka* (228), *Bezumlje u nastavcima* (232), *Obračun sve do smrti* (233), *Pijani navijači divljali u autobusu* (235), *Deset žrtava navijačkog ludila* (238), *Žrtve odmazde lokalnih mangupa* (248), *Napadači pod maskama* (250), *Napadači nisu progovorili ni reč, samo su udarali* (253), *Sahranjen Dejan Dimitrijević* (256), *Uhapšen osumnjičeni za ubistvo* (259), *Uhapšen ubica navijača* (261), *Stradao bez razloga* (264), *Pesnicom na sudiju* (271), *Dogovoreno 'jedan na jedan, a ne masovna tuča'* (273), *Osumnjičenom preti 40 godina zatvora* (275), *Pucač začutao u policiji* (277), *Sledžije* (282), *Fudbaler udario sudiju u glavu* (283), *Na 'Marakani' mi je uništen život* (287)...

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 177

- ...*Navijači kao ratnici* (290), *Srpski navijači – ratnici* (292), *Psuje i bije ko god stigne* (293), *Golman udario sudiju* (297), *Dvadesetak huligana tukli dvojicu* (304), *Navijaču deset godina zatvora za linč žandarma* (308), *Navijaču 10 godina robije* (311), *Napad je varvarski, brutalan i obestan* (317), *Pretnje nakon zločina* (320), *Zvezdom komanduju navijači* (345), *'Marakana' gori* (350), *Fudbaler račune namirio pesnicom* (355), *Od zakazane 'ferke' ispala tragedija* (363), *Zvezda na strani sile* (371), *'Delije' pretile da će zapaliti stadion* (377), *Igrači su zloupotrebljeni* (381), *'Molotovljev koktel' na kuću* (388), *Huligani pod zaštitom kluba* (393), *Huligani agresivniji nego ikada* (394), *Grafiti na Palati pravde* (399), *Zatezanje omče* (403), *Spaliću se pred sudom* (417), *Kad Čiča nabode* (431), *Komesar za bezbednost napao pomoćnog sudiju* (432)...

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 178

- ...*Hrvatski navijači nezreli* (433), *Torcida napala srpsku decu* (436), *Cirkus se nastavlja* (441), *Zvezda koči presudu* (442), *Čiča ne prašta provokacije* (450), *Kiselinom na Škorina kola* (451), *Čovek za potpalu* (453), *Gledalac kontuzovao kapitena* (458), *Davitelj* (459), *I novinari odgovorni za porast nasilja* (470), *Rasizam na stadionu* (473), *Cena za majice – dva miliona dinara* (480), *Glavni krivci su ostali nekažnjeni* (488), *Nisam ubio, a ko je, ne smem da kažem* (491), *Tomašević davio Amerikanca* (497), *FSS pred novom kaznom* (500).
- Dosta detaljan pregled, odnosno navođenje nekoliko desetina naslova, nije samo prilog analizi nego i njenim zaključcima – jer novinari i mediji su rekli što su imali da kažu o našem sportu i nasilju u njemu i oko njega, a posebno o "repertoaru" nasilnih postupaka i sredstava...
- Ostaje pitanje kuda nas sve to vodi i dokle tako

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 179

KOMENTAR NASLOVOM

- Neki teoretičari i analitičari komunikacija i medija posvećuju posebnu pažnju upravo naslovima, smatrajući ih čak posebnim vidom opštenja
- Pored svoje stilske osobenosti (kratki, direktni, određeni), naslovi imaju nekoliko ključnih funkcija u listovima, a u nekim od njih su izrazito specifični, bilo po kvalitetu, bilo po napadnosti i usmerenju na senzaciju
- U slučaju ovog projekta naslovi su imali bar dve bitne funkcije: 1. Da privuku i usmere pažnju čitalaca, i 2. Da izreknu ocenu u vezi sa događajima kojima se list bavi
- Čitaocu koji nema vremena ili jačih interesa da čita sve dovoljan je i naslov – ocenjivaču naših (ne)prilika takođe!

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 180

Slajd 181

3
REZIME

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 182

- Projekat je temeljno pripreman a realizovan je zahvaljujući podršci Ministarstva omladine i sporta, odnosno Konkursu za finansiranje i sufinansiranje programa usmerenih ka realizaciji ciljeva planiranih Predlogom Nacionalne strategije razvoja sporta u Srbiji – Program sprečavanja nasilja u sportu
- Odobrena sredstva su bila dovoljna za konstrukciju i proveru instrumenata analize i solidnu pilot-studiju na cenzusu svih tekstova u najtiražnijim dnevnim i nedeljnim listovima u 2008. godini (N=500), po dimenziji “sport” i “nasilje”
- Analiza je imala dva velika segmenta: A. Kvantitativnu i B. Kvalitativnu analizu. Prva se odvijala kao tzv. kvantifikacija manifestnog sadržaja, kroz 10 osnovnih dimenzija, a druga je bila vođena problematskim usmerenjem priloga

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 183

- Treba reći da su prvi put utvrđeni gabariti pojedinih varijabli obrade odnosa sporta i nasilja prema standardizovanim kriterijumima, shodno njihovom tretmanu u medijima - koje ćemo pomenuti u najkraćim crtama:
- Među oblicima nasilja dominira fizičko nasilje, ali i pretnje kao oblik opasnog virtuelnog (mogućeg) nasilja
- Nasilje je najviše usmereno prema organima reda pa i pravosudnim organima, prema navijačima pa i sportistima
- Među uzrocima nasilja nema mnogo onog proisteklog iz samog takmičenja, koliko onog unetog van takmičenja pa i van sporta
- Akteri nasilja su prvenstveno navijači a mnogo ređe sportisti i predstavnici timova, klubova, saveza

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 184

- Žrtve nasilja su organi reda i pravosudni organi, zatim navijači a donekle i sportisti, funkcioneri i posetioci
- U polovini priloga primetan je relativno pasivan odnos prema nasilju u sportu, ali je naglašena i njegova osuda
- Preovlađuju opštije konstatacije uz povremeno uključivanje i "druge strane" u događajima
- Mediji mahom sagledavaju oblike i sredstva nasilja, ali dosta i njegove motive, ciljeve, uzroke i povode
- Opis nasilja nije uvek dovoljno potpun, mada ima priloga koji ga daju u korektnoj meri
- Klasična novinarska provera činjenica sasvim je prisutna pa čitaoci mogu biti sigurni da se opisana stvar desila
- Preovlađuju kraći i osrednji prilozi (pola i jedna autorska strana) ali priličan broj priloga je duži
- Izuzetno mnogo se pisalo o fudbalu, ali i o sportu uopšte

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 185

- Većina priloga nije sasvim potpisana, odnosno preuzeta je ili potpisana inicijalima, dok su mnogo ređe autori priloga identifikovani svojim imenom i prezimenom, što govori o stilu rada redakcija ali, verovatno i o izvesnom zaziranju novinara od obrade osetljivih tema sporta i nasilja koje ga okružuje
- Ove teme nisu ravnomerno obradivane tokom godine, što je uslovljeno kontekstualnošću događaja, pa je najviše priloga bilo u aprili (ubistvo u Futogu) i septembru (presuda Urošu Mišiću)
- Pomenut je velik broj klubova i mesta, pre svega u Srbiji ali i u drugim zemljama (ako je to bilo u vezi sa našim sportom ili sportistima), kao i znatan broj institucija i organizacija koje su bile uključene u razmatranje ili rešavanje ovih problema
- Takođe, citirani su i stavovi mnogih stručnjaka različitog profila

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 186

- Kvalitativna analiza nije sledila ni hronologiju zbivanja niti se koncentrisala na interpretaciju najvažnijih događaja o kojima se pisalo u 2008. godini
- Ona je bila sasvim drugačije usmerena – da prati probleme koji na određen način karakterišu odnos medija prema nasilju u sportu i oko njega
- Gotovo svaki takav problem dobio je bar jedno malo poglavlje u analizi, a kako je u 500 priloga bilo mnogo toga što je zaista paradigmatično za našu temu, i broj tih podtema dostiže nekoliko desetina
- U budućim analizama to može da posluži bar na dva načina: 1. Za formulisanje pojedinačnih hipoteza, i 2. Za eventualne promene i drugačija usmeravanja analize
- Svako od ovih pitanja ima poseban značaj – sada i sutra

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 187

- Nemoguće je navesti obilje aspekata koji su obrađeni samo u 2008. godini u vezi sa sportom i nasiljem u Srbiji
- U jednoj slobodnijoj interpretaciji rekli bismo da je situacija veoma nepovoljna i zaista zabrinjavajuća, da je nasilje uzelo maha u najrazličitim oblicima, da je najopasnije fizičko nasilje koje ozbiljno povređuje ljude ili čak dovodi do smrtnih ishoda, da su naglašeni problemi sa navijačima (sa ili bez navodnica) koji u mnogim slučajevima preuzimaju akcije koje demantuju smisao navijanja i podrške klubu, a koje su usmerene na dominaciju i sprovođenje sopstvene volje i pravde na stadionima i oko njega, da nasilje uzima svoj danak i pogarda mnoge – uključujući i maloletnike, da sve to ugrožava ne samo sport nego i građane pa i najvažnije institucije ove zemlje...

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 188

- Po svemu sudeći, pravih rešenja još nema iako su upozorenja iz zemlje i sveta sve učestalija, iako su neki državni organi (pre svega policija, tužilaštva, pravosuđe), kao i neki sportski forumi, krenuli u akcije – koje se u velikom delu javnosti pozdravljaju, ali među huliganima i njihovim pokroviteljima osporavaju ili osujećuju
- Promene se još ne vide u toj meri da bismo bili optimisti, mada ih mediji zdušno prate jer su i oni, kao i novinari, u nekoj meri odgovorni za situaciju odnosno uvek pozivani da se uključe u rešavanje problema
- Zato se predlaže nastavak ovakvih, produbljenih i proširenih analiza, konstituisanje stalnih projekata koji bi pratili stanje i bili osnov edukacije i kritičke evaluacije rada sportskih novinara i redakcija
- Ova analiza bi trebalo da posluži i tom cilju!

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 189

Na kraju analitičar dopušta i mogućnost iskazivanja jedne lične procene kao svojevrsnog ‘priznanja sa opaskom’ za većinu novinara koji su pripremili najveći deo priloga uključenih u ovu analizu:

Svi ključni elementi obrade odnosa medija, sporta i nasilja zahvaćeni su objavljenim tekstovima, ali do takvog utiska lako dolazi analitičar a mnogo teže i sporije čitalac... To uključuje sugestiju bržeg i nešto otvorenijeg pristupa jer sport, mladi kao i svi građani ove zemlje to zaslužuju i očekuju.

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 190

H V A L A !

MEDIJI, SPORT, NASILJE

Slajd 191

Kontakti

- Udruženje sportskih novinara Srbije
Slobodan Igrutinović
usns@uns.org.rs; sigrutinovic@beograd202.rs
 - Snežana Pantović
sneza_pantovic@yahoo.com
 - Prvoslav S. Plavšić
prvoslav@beograd.com